

Þingstaðarannsóknir 2004

Adolf Friðriksson, Howell M. Roberts og Garðar Guðmundsson

FS275-02143

Reykjavík 2004

© Fornleifastofnun Íslands 2005
Bárugötu 3
101 Reykjavík
Sími: 551 1033
Fax: 551 1047
Netfang: fsi@instarch.is
Heimasíða: www.instarch.is
Kápumynd: Uppgröftur á Þingvöllum 2004

Efni:

Adolf Friðriksson:	
Þingminjarannsóknir árið 2004.....	4
Þingvellir 2004.....	7
Excavations at Þingvellir 2004:.....	12
A Preliminary Report.....	12
Image 8 - Biskupshólar.....	14
Image 10.....	17
Image 17 – Plan of Group 435.....	21
Þingey.....	38

Adolf Friðriksson:

Þingminjarannsóknir árið 2004

Árið 2004 var þriðja ár verkefnisins Þinghald að fornu. Markmið þess er að rannsaka minjar um þinghald á Íslandi, kanna aldur þeirra og ástand, athuga skipulag þingstaða, staðsetningu, og þróun. Í þessari skýrslu verður greint frá árangri rannsókna sumarið 2004.

Eins og fyrri ár var helsta áherslan í rannsóknarstarfinu lögð á uppgröftinn á Þingvöllum. Haldið var áfram rannsókn á Biskupshólum, þ.e. á árbakkanum framan við Þingvallakirkju og leitað minja í Miðmundatúni, sem er túnið sunnan við bæinn. Greint er frá uppgröftinum í ágripi á íslensku hér á eftir, og jafnframt birt ítarleg uppgraftarskýrsla á ensku. Rannsóknir voru gerðar á héraðsþingum í S-Þingeyjarsýslu. Leitað var leifa Fjósatunguþings, Leiðarnes athugað, og mældar upp minjar á Leiðarhóli í Reykjadal. Athuganir beindust þó einkum að helsta þingstað héraðsins, þ.e. í Þingey í Skjálfafljóti, og er fjallað nánar um þær í lok þessarar skýrslu.

Alls unnu á annan tug vísindamanna og nemenda við rannsóknirnar. Verkefnisstjórar eru Adolf Friðriksson og dr. Sigurður Líndal. Howell M. Roberts er uppgrafarstjóri á Þingvöllum og Garðar Guðmundsson stjórnar mælingastarfi. Aðrir helstu þátttakendur voru Guðrún Alda Gísladóttir, Rúnar Leifsson,

Mynd 1. Ungir gestir á Þingvöllum Freya Sadarangani, James Taylor, Antonia Thomas, Alex Sanmark, Emma Jane Baxter og Magnus Jónsson.

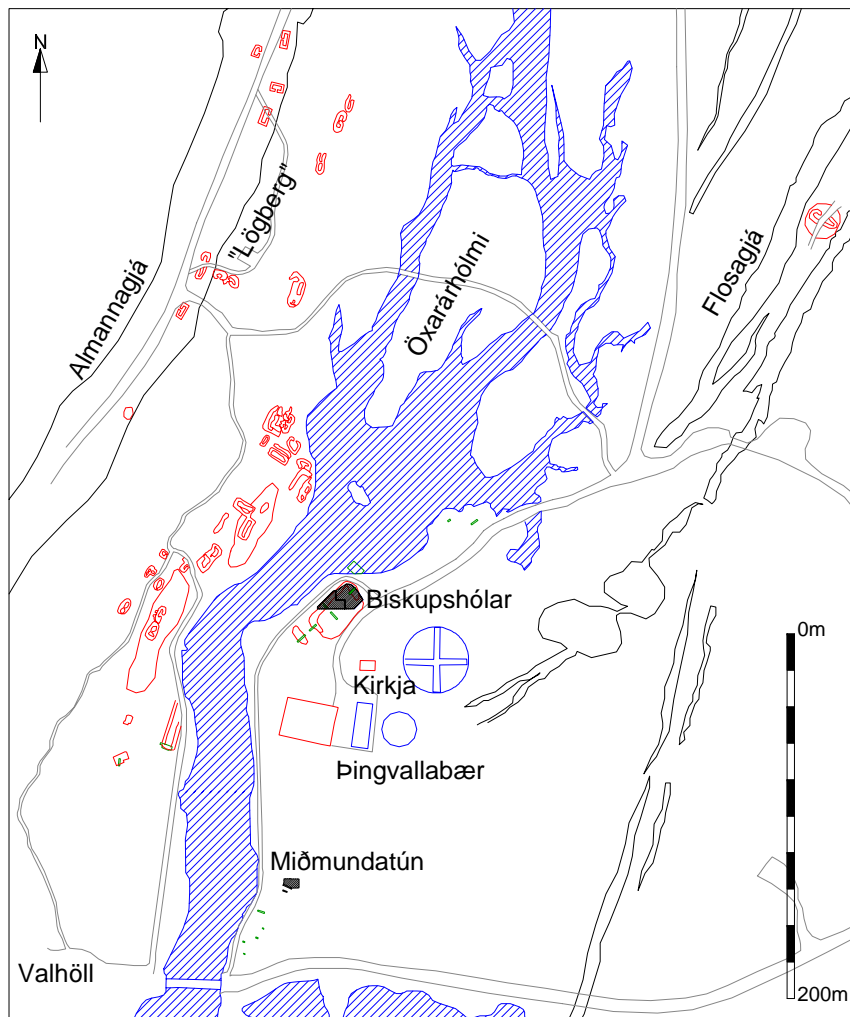
Þingstaðaverkefnið og fyrirliggjandi afrakstur þess hefur víða verið kynntur fyrir fróðleiksfúsum almenningi og í fjölmiðlum. Á árinu 2004 voru eftirtalin erindi haldin um rannsóknirnar: Adolf Friðriksson og Hildur Gestsdóttir: Þingstaðarannsóknir 2003. Ráðstefna Félags íslenskra fornleifafræðinga, Norræna húsinu 21. febrúar

2004. Adolf Friðriksson og Garðar Guðmundsson: Iron-Age Assemblies in Iceland. A Paper given at the EAA Conference in Lyon, 8-11th September 2004. Á árinu sem leið voru Þingvellir formlega teknir á heimsminjaskrá UNESCO og hefur það aukið áhuga fólks, ekki síst erlendra aðila, á þingstaðnum og fornleifum þar. Aðstandendur verkefnisins voru alloft kallaðir til vegna komu þáttagerðarfólks frá erlendum sjónvarpsstöðvum, t.a.m. frá Bretlandi, Frakklandi og Japan. Auk rannsókna var veitt leiðsögn um staðinn og starfræktur Fornleifaskóli barnanna, í samstarfi við þjóðgarðinn á Þingvöllum. Heppnaðist skólahaldið mjög vel og sóttu tugir barna á aldrinum 8-12 ára hálf dagsnámskeið og kynntust þannig starfi fornleifafræðinga af eigin raun.

Höfundar eru þakklátir Kritnihátíðarsjóði fyrir veglegan stuðning við rannsóknirnar. Jafnframt standa þeir í þakkarskuld við Þingvallanefnd, starfsmenn þjóðgarðsins á Þingvöllum, starfsmenn Valhallar, og loks ábúendur á Fljótsbakka í Reykdælahreppi fyrir flutning á mannskap og búnaði Þingeyjarleiðangursins.

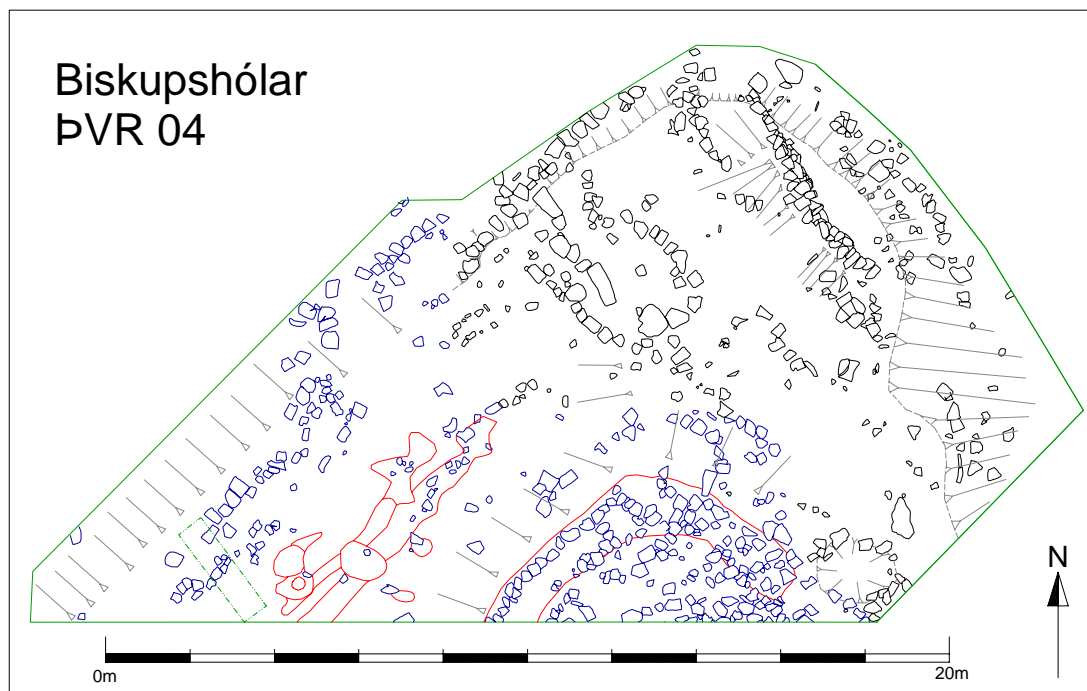
Adolf Friðriksson og Howell M. Roberts:

Þingvellir 2004

*Mynd 1.
Yfirlitsuppdráttur yfir
uppgriftarsvæði*

Árið 2002 var gerð forkönnun á Þingvöllum við Öxará. Tilgangur hennar var að athuga ástand minjanna og ákvarða hvar væri fýsilegast að gera frekari rannsóknir með uppgrefti. Grafnar voru könnunarholur við “Njálsbúð” vestan ár, á Miðmundatúni sunnan bæjarins, Biskupshólum sem eru milli kirkju og árbakka, og norðan Biskupshóla á árbakka Öxarár að austan. Í ljós kom að á Biskupshólum væru töluverðar mannvistarleifar, vel varðveittar og hluti þeirra m.a. mjög forn eða allt frá upphafi þinghalds. Var því ákveðið, í samráði við Þingvallanefnd, að leggja áherslu á rannsóknir á Biskupshólum. Uppgröftur hófst á ný sumarið 2003. Til þessa höfðu einungis verið grafnir mjóir könnunarskurðir, en nú var opnað stórt svæði á norðanverðum Biskupshólum (sjá mynd 2). Árið 2004 var rannsóknum haldið áfram á Biskupshólum, og að auki opnað svæði á Miðmundatúni. Nú hafa margar, misvel varðveittar byggingaleifar komið í ljós og þær elstu eru líklega frá 10. öld.

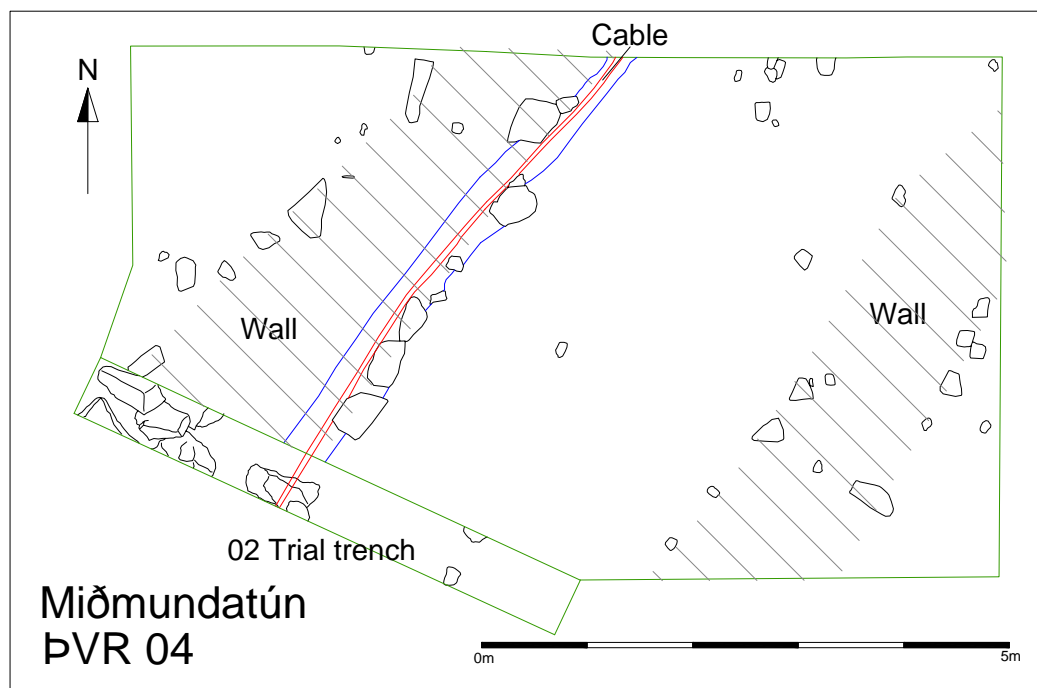

Mynd 2-3.

*Uppgriftarsvæðið á
Biskupshólum.*

Á Biskupshólum er mjög, stórt og fornt mannvirki, sem enn sér

aðeins í að lítlum leyti. Yfir þessu stóra mannvirki eru leifar yngri minja. Óvíst er um hlutverk þeirra, en þær gætu verið búðaleifar þar sem engir gripir eða önnur ummerki fundust er gefa til kynna að þar hafi staðið útihús eða bæjarleifar. Athyglisverð er byggingin sem sést á mynd 3. Svo virðist sem þar hafi verið grafinn skurður eða rás og hún fyllt með grjóti sem lagt hefur verið til á reglulegan hátt. Einkennilegt er að byggingin virðist vera hringlaga, eða a.m.k. með hálf-bogadregnum norðurvegg. Um aðra hluta hennar verður ekkert sagt á þessu stigi þar sem helmingur hennar er enn ógrafinn. Svo virðist sem um sökkul undir timburbyggingu sé að ræða. Ekki er kunnugt um sambærilegar byggingarleifar hér á landi.

Mynd 4. Uppgriftarsvæði á Miðmundatúni.

Auk uppgriftarins á Biskupshólum var haldið áfram leit að öðrum minjum á og við þingstaðinn. Árið 2003 hafði verið gerð rannsókn á Miðmundatúni með kjarnabor og

gaf niðurstaðan til kynna að helstu mannvistarleifar væri að finna syðst á túninu, norðan trjálundarins við brúna yfir Öxará. Þar höfðu áður komið í ljós tóftir í prufuskurðum árið 2002. Opnað var stórt rannsóknarsvæði norðan við prufuskurðinn frá 2002 og grafið niður á leifar byggingar með veggjum úr torfi og grjóti. Tóftin er nokkuð skemmd því rafmagnskapall hefur verið lagður í hana miðja um eða eftir 1950. Tóftin er aflöng, um 5 m breið, en full lengd er en ekki komin í ljós. Ekki er ljóst hvort tóftin tilheyrir búskaparsögu Þingvallabæjar eða þinghaldi.

Á árunum 2002-2004 hefur talsvert nýtt efni bæst í upplýsingasafn um íslenska

þingstaði og mannvirki á slíkum stöðum. Enn er þó of snemmt að reyna að draga upp heillega mynd af þingbúðagerð eða skipulagi þingstaða, enda hefur engin búð eða önnur mannvirki verið grafin upp í heild sinni og þær minjar sem fram hafa komið eru frá ýmsum tímáskeiðum. Spannandi verður á næstu árum að hefja samanburð á uppgröfnum minjum á Þingvöllum við uppmældar tóftir á héraðsþingstöðum. Í næsta rannsóknaráfanga verður uppgraftarsvæðið á Biskupshólum stækkað enn til suðurs og gerðar frekari rannsóknir á Miðmundatúni.

Mynd 5. Tóftin á Miðmundatúni

Howell M. Roberts:

Excavations at Þingvellir 2004: A Preliminary Report.

Image 6 - Excavation at Biskupshólar, Þingvellir, June 2004.

Summary

Fornleifastofnun Íslands undertook research excavations at Þingvellir between the 1st and the 25th of June, 2004. Continued excavation again targeted remains at the northeastern end of “Biskupshólar” – expanding upon work begun in 2002-3. The study area is demarcated by a number of positive earthworks historically associated with temporary structures used by the Bishops of Iceland and their retinues for the annual assembly. The area under excavation was enlarged to the south, and now totals some 220m².

The remains unearthed consisted of numerous stone alignments, a stone filled trench, parts of stone faced turf walls, ephemeral floor surfaces and localised patches of burning or temporary hearths. These are interpreted as being fragments of several temporary structures, each of which may have undergone numerous episodes of repair and reconstruction. Positive dating evidence was limited, but the small number of artefacts recovered so far from this area are indicative of a post-medieval date.

Open area excavation also commenced at Miðmundatún. Following evaluation work in 2002 and 2003, an area of 40m² was opened at the southern end of Miðmundatún, where earthworks may be seen to extend within an area of modern tree plantation.

The project was funded by the Kristnihátíðarsjóður and conducted in co-operation with the Þingvellir National Park, and forms part of a larger study into the practice and nature of administrative and judicial assemblies (Þinghald til forna).

Introduction and Background

Excavation at Þingvellir in 2004 forms part of the third year of a five year project (Þinghald til forna) investigating the archaeology of assembly sites throughout Iceland.

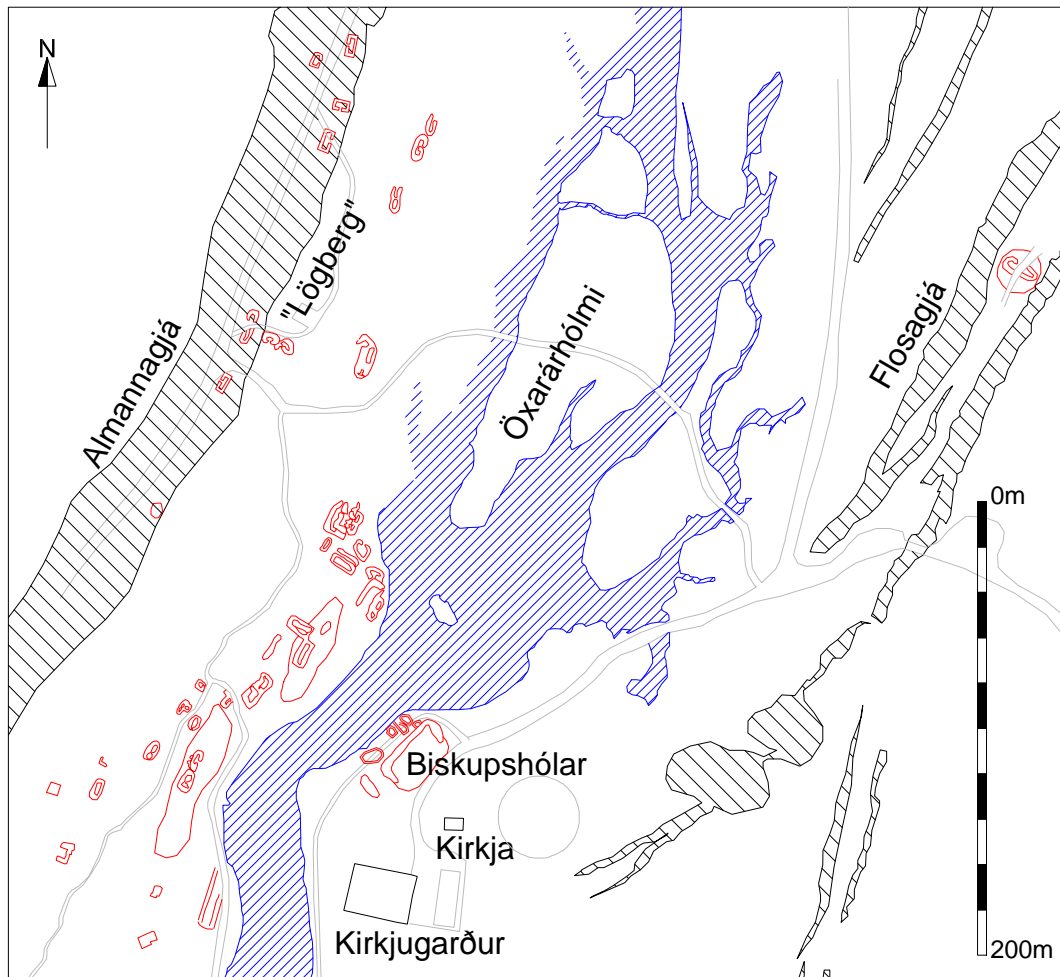

Image 7 - Plan of visible structures (in red)

The majority of visible archaeological features are to be found on the western bank of the river, within an area measuring some 425m in length and up to 120m wide. A second apparently smaller cluster of archaeological features are located on the eastern bank, close to the modern church and farm.

The current project began in 2002, with the mapping and evaluation of the “Biskupshólar” area, evaluation of the Miðmundatún area, further evaluation of 2 structures to the west of the river, and the testing of 2 potential features on the eastern river bank. Five evaluation trenches in the Biskupshólar area all revealed complex structural remains, primarily stone built walls. Open area excavation at Biskupshólar in 2003 began the task of unearthing and defining those structures.

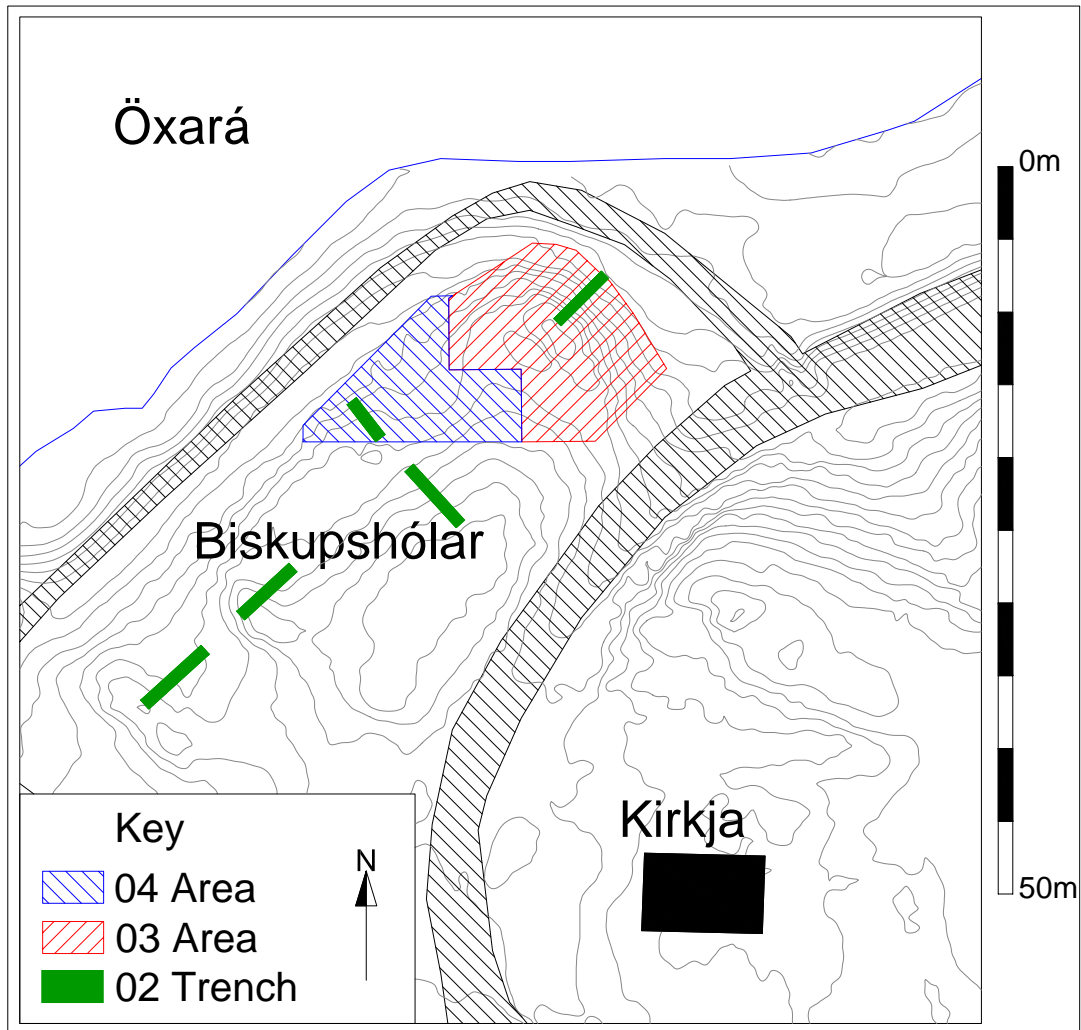

Image 8 - Biskupshólar

In 2004 the project focused firstly on excavation in the “Biskupshólar” area. A team of up to 10 people spent 4 weeks exposing and recording archaeological remains, within a single open area measuring circa 220m². The excavation area is aligned with the national grid and centered on E 397175 N 418975, ISN93. The Biskupshólar area is currently open grass lawn, sloping gently from circa 104m above sea level at the centre-southeast down to circa 101m at the riverbank. The Biskupshólar area, limited by the Öxará at the west, the churchyard at the southwest and a tarmaced roadway at the southeast, measures circa 55m in length, 28-30m in width and has a total area of approximately 1500m² - although modern tracks, fences and trees limit the area suitable for excavation.

Aims and Methods

The primary aim of excavation work at Biskupshólar in 2004 was to expand upon the results from 2003 – and to continue the process of exposing the uppermost sequence of the highly complex structural remains within this area.

Survey control points were established using a Trimble DGPS station. The excavation area was subsequently laid out in regular 5m² grid squares using a Nikon DTM 750 total station theodolite. Turf and topsoil were removed by hand. All archaeological deposits were subsequently hand excavated. All archaeological deposits were planned and described using pro-forma recording sheets, and the excavation methodology adopted was one of single context planning. This record was supplemented by digital and conventional photography as appropriate.

As the excavation area lies within the core area of the National Park, and is thus a focus for public attention, care was taken to present information about the work, by means of both tours and signposts. As in 2003, care was taken to disrupt the public activity of the park as little as possible, and excavation once more proceeded with a view towards minimum intervention and maximum preservation of the visible monument. Although this forms a constraint upon archaeological research, the decision was taken not to remove or disturb any significant structural remains at this time. Once a broader understanding of the uppermost structures is available, it may then prove appropriate to further investigate earlier deposits at this location.

Results

Biskupshólar

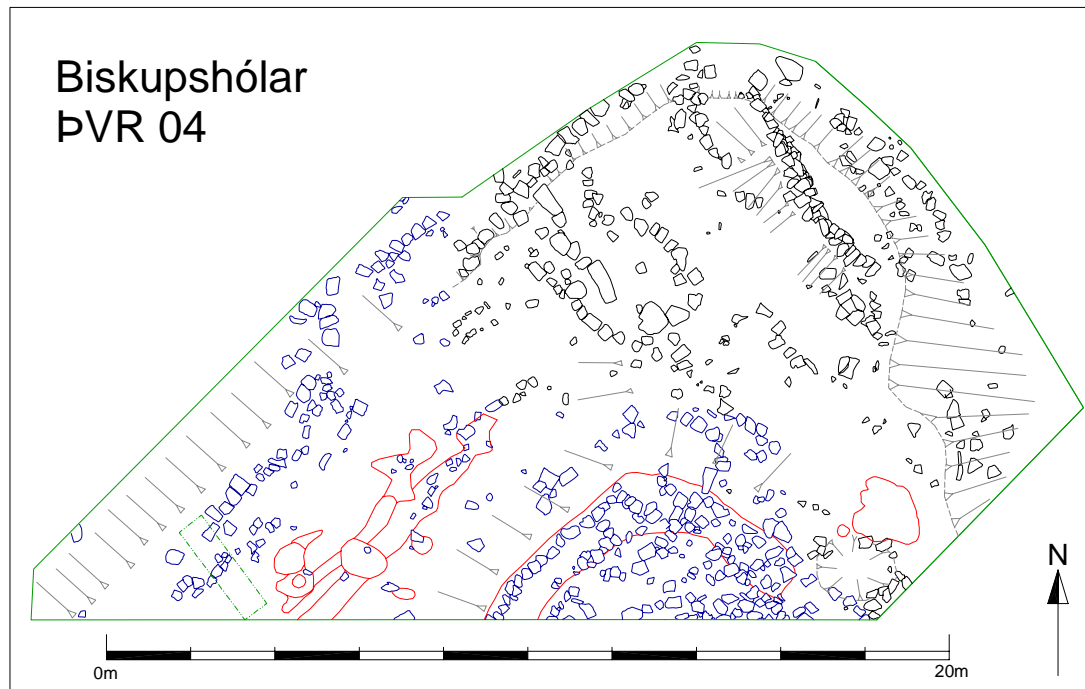

Image 9 – Biskupshólar Excavation Area 2004

Following the removal of the turf and topsoil, the turbed remains of several stone alignments came to light. Numerous layers of overburden, colluvium and aeolian deposition were defined, recorded and removed. These uppermost deposits contained very little obvious anthropogenic input, although some occasional charcoal and turf fragments were noted. These overburden layers were typified by fairly extensive turbation, possibly as a result of frost action, and or root action. Beneath the overburden, a number of negative features were investigated, including temporary hearths, post holes and possible beam slots.

Features

Group 307

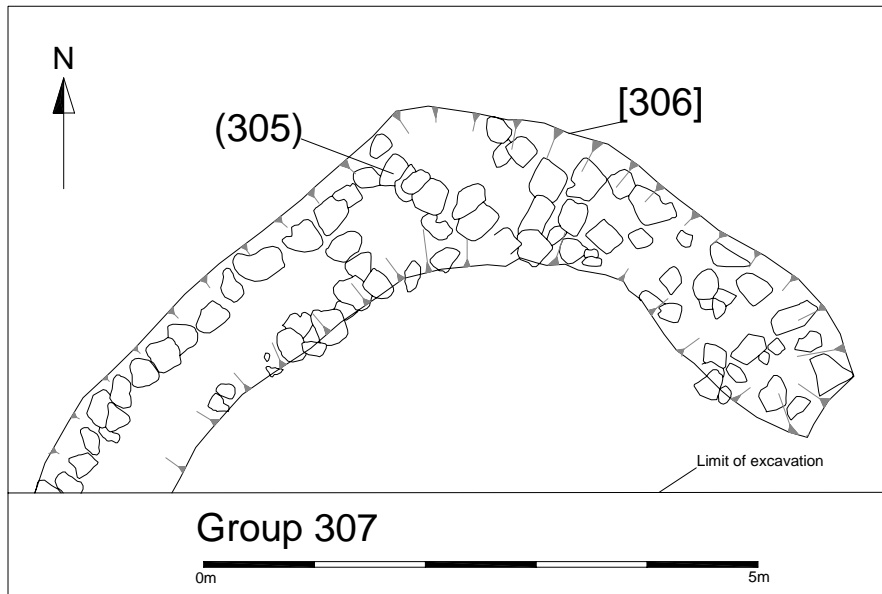

Image 10

Plan of
feature 307

Partially excavated in 2003, and further investigated in 2004 this feature is located in the southeastern corner of the excavation area. This feature now appears to approximately “L” shaped in plan, although clearly extending beyond the current limit of excavation. Group 307 is contained by a negative cut (306) measuring circa up to 0.6m in depth, 0.8m wide, and currently visible for a total length of at least 8.9m. The latter ditch was filled by irregular, angular stones (305) measuring up to 0.4m in width, within a matrix of loose, turbated orange brown silt (304). The precise function of this feature remains difficult to define – although further excavation reinforces the interpretation of this feature as a structural element. Following the removal of part of the stone fill (305), remaining masonry appears to be more deliberately set, even coursed in places. Excavation of this feature will continue in 2005 as the excavation area is once more expanded.

Image 11

Oblique view of western arm of Feature 307. Camera facing east, scale 2m.

Context No	Finds No	Object
304	155	
304	167	
304	168	Nail
304	178	

Context No	Finds No	Object Keyword	Material Keyword	QuantCount
304	216	Vessel	Glass	2
304	235	Unworked bone	Bone	9
304	241		Iron	2

Table 1 – Finds from Group 307

Group 425

Contexts (336) and [337]

Group 425 comprises a shallow linear cut or gully [337] and its fill (336). This feature is located towards the centre south of the current excavation area, at the base of a gentle slope. Cut [337] measures (currently) some 5.5m in length, up to 0.80m in width, with a depth of circa 0.17m. It is interpreted as a possible beam slot, and as such may form the last traces of a structure located to the northeast. This interpretation might be supported by the recovery of 3 nails/rivets from the fill (336).

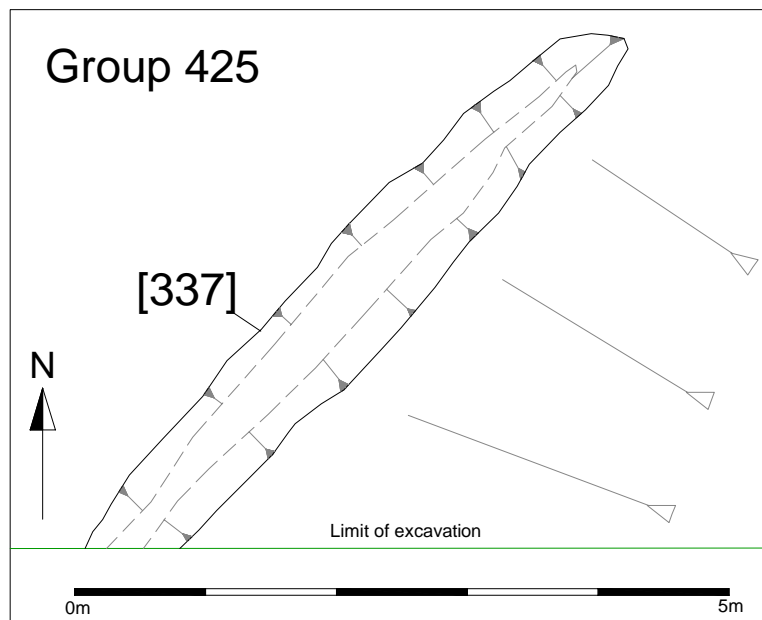

Image 12

Plan of feature 425

Context No	Finds No	Object Keyword	Material Keyword	QuantCount
336	83	Nail	Iron	1
336	84	Nail	Iron	1
336	85	Rivet/Rove	Iron	1

Table 2 – Finds from Group 425

Group 427

Contexts (382) and [385]

Located beneath the central southern part of Group 425 was a small ovoid pit (Group 427) comprising a cut [385] and fill (382). On excavation the fill 382 was found to contain a number of small angular stones, concentrated at the western downslope edge of the feature. In total the cut 385 measured 0.95m in length, 0.55m in width and had a depth of 0.20-0.25m. It is interpreted as a post setting.

Group 426

Contexts (376) and [380]

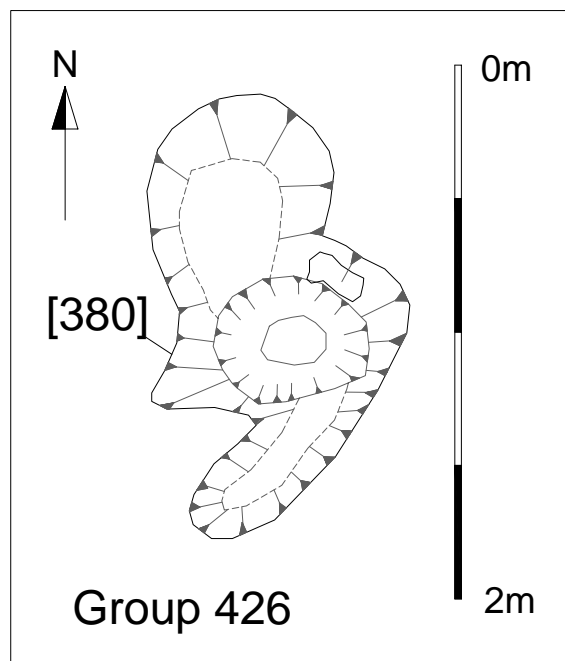

Image 14 – Group 426

Located some 1.5m to the south west of Group 427 was a further negative feature (Group 426). This group comprises an irregular cut [380] and its fill (376). Cut 380 measured up to 1.65m in length, 0.98m in width and up to 0.43m in depth. Despite the irregular shape of this feature, the central portion is clearly consistent with interpretation as a post setting. The shallow, linear, southern lobe may represent a beam slot, and shallow northern lobe may represent a temporary post position. The nail and rivet <162>and <163> recovered from the fill of this feature are consistent with a structural function, and the fragment of pipe stem <218> may date this feature to the post medieval period.

Context No	Finds No	Object_Keyword	Material_Keyword	QuantCount
376	162	Rivet/Rove	Iron	1
376	163	Nail	Iron	1
376	218	Tobacco Pipe	Ceramic	1

Table 3 – Finds from Group 426

Image 13
Cut 380, facing northeast, scale is 1m

Group 430

Contexts (378) and [392]

Group 430 comprises an irregular cut [392] and its fill (378), located circa 3.7m to the northeast of Group 426. Groups 430 and 426 are similar in nature and occupy similar stratigraphic positions. Group 430 measures 1.4m in length, 1.1m in width and upto 20cms in depth at its centre. This feature is also interpreted as a post setting. The northern lobe of this feature is very shallow, and may once again represent a temporary or secondary post setting.

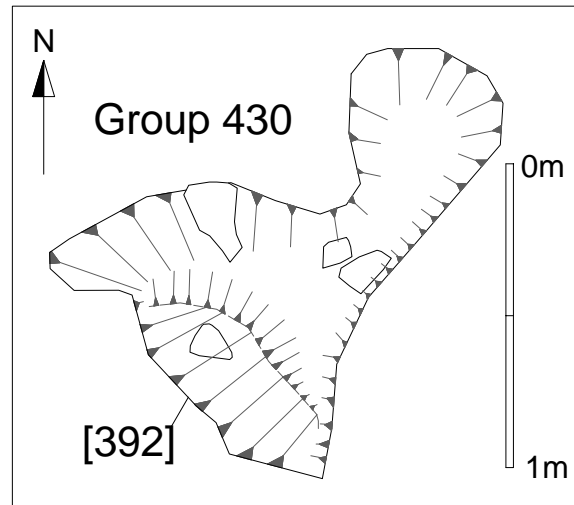

Image 15 – Plan of Group 430

Context No	Finds No	Object Keyword	Material Keyword	QuantCount
378	191	Pipe	Copper alloy	1
378	192	Mount	Copper alloy	1

Table 4 – Finds from Group 430

Group 429

Contexts (388) and [391]

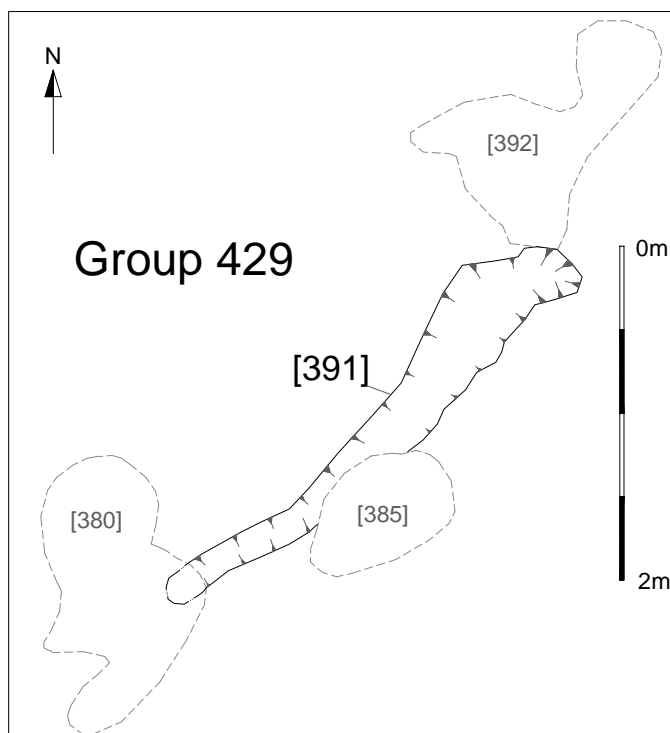

Image 16 – Plan of Group 429 and associated features.

Located between (and joining) post pits 380 and 392 was a shallow gully or slot (Group 429). The latter group comprises an irregular linear cut [391], and its fill (388). Cut 391 measured 3.2m in length, up to 0.42m in width, and up to 0.18m in depth. This feature is interpreted as a beam slot – and is seen to be associated with post pit groups 426 and 430.

The post pit group 427 [385] is thus seen as a modification or repair, respecting the pre-existing beam slot, and the later linear feature, group 425 [337] might be interpreted as a replacement or re-iteration of this structural arrangement.

Context No	Finds No	Object Keyword	Material Keyword	QuantCount
388	119	Nail	Iron	1
388	124	Nail	Iron	1
388	123	Object	Iron	1
388	121	Rivet/Rove	Iron	2

Table 5 – Finds from Group 429

Although largely un-diagnostic, the artefacts recovered from group 429, (as well as its associated features) maybe seen to support a structural interpretation.

Group 435

Groups 426, 427, 429, 430, 431

Taken together, the above features are interpreted as the southeastern limit of a possible building or room. A number of other features and deposits may also be added to this picture. Located to the northwest of the above features, a shallow pit with charcoal rich fills was excavated (Group 431) and to the northwest of the latter feature an alignment of stones could be discerned (not yet excavated).

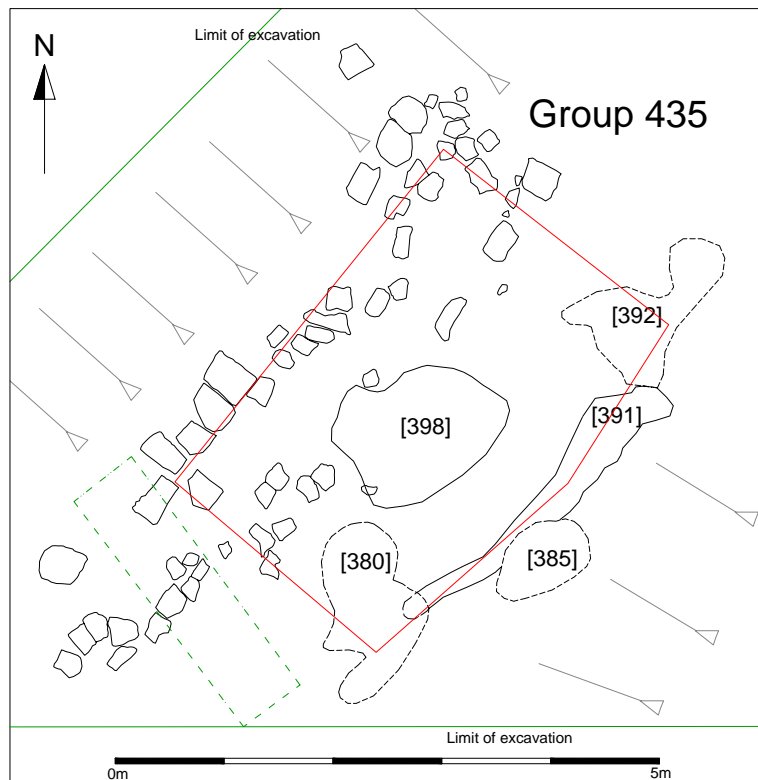

Image 17 – Plan of Group 435

If interpreted as a single unit, the above features form a space approximately 5m in length and 3m wide. This may represent a room within a larger building – surface topography to the southwest of these features is seen to be consistent with a continuation of this structure. The structure in itself may of course have been renewed on many occasions, and may be best seen as the outline,

the concept, of a building re-iterated over and over again. The current excavation area certainly contains further similar structural elements that are unlikely to be closely contemporary to Group 435, but occupy essentially the same space and serve the same function. A charcoal filled pit, Group 431, may be seen as the occupational evidence for this phase of activity.

Group 431

Contexts (345), (369), (372) and [398]

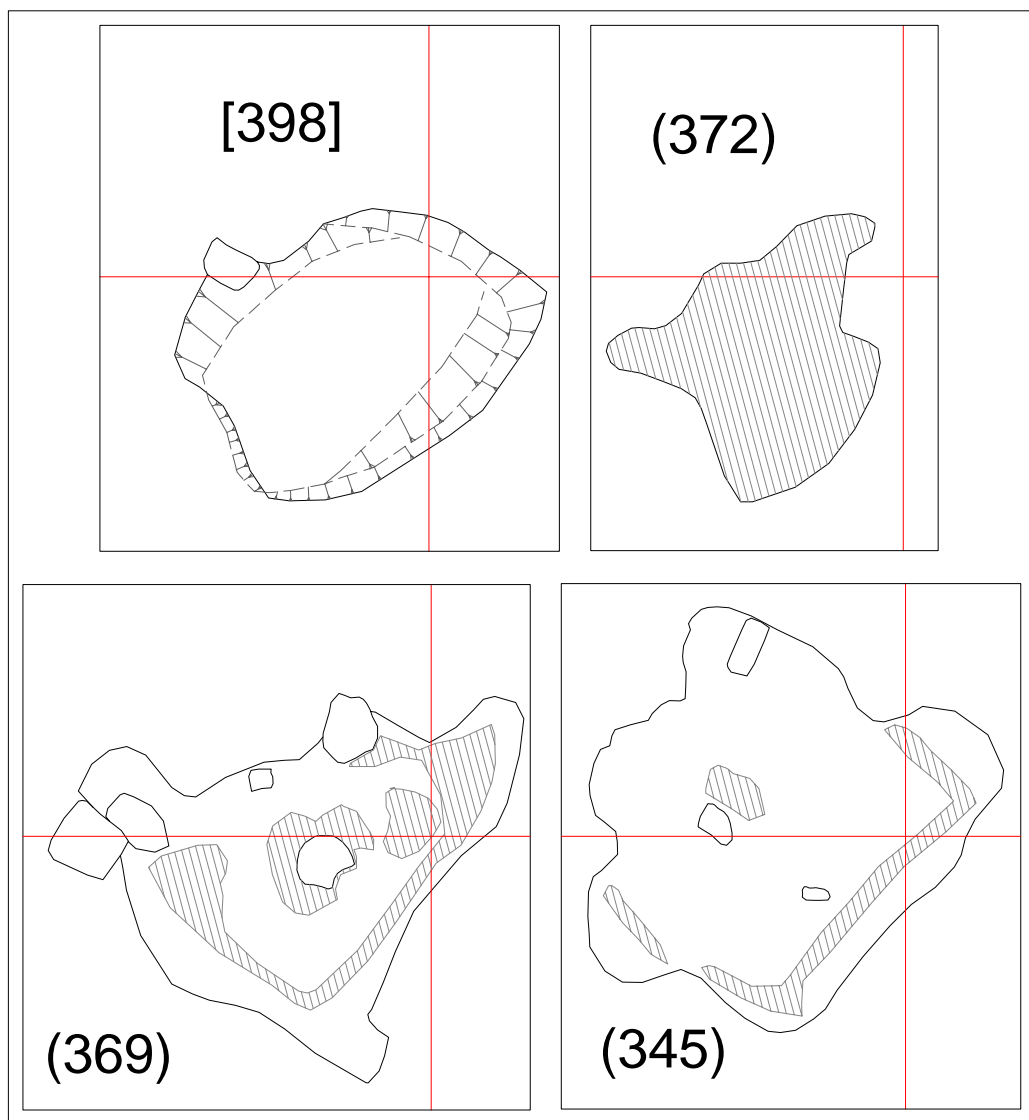

Image 18 – Plans of contexts within Group 431

Group 431 comprises an irregular, shallow sub-rectangular pit [398], and its three fills (372, 369 and 345) – all found to contain substantial traces of charcoal and burnt material. The form of these charcoal inclusions may be seen above (see figure ??). Cut feature 398 measured up to 1.5m in length, 1.2m in width and 0.23m in depth, and was slightly undercut at its south western edge. This feature is interpreted as a hearth or temporary fireplace, and a box like form may be construed from the charcoal content of the fills. Environmental samples (see Appendix 3) were taken from fills 369 (Samples 101 and 103) and 372 (Sample 104) – these await further analysis.

The finds from Group 431 are not held to be diagnostic.

Context No	Finds No	Object Keyword	Material Keyword	Count
372	190	Object	Copper alloy	1
345	97	Nail	Iron	1

Table 6 – Finds from Group 431

Context 339

Following the disuse of the hearth feature Group 431, some traces of re-use of this space may be discerned. Overlying the hearth was a possible floor layer (context 339) – the latter layer abutted stones to the northwest. Context 339 was firm, dark brown and contained small quantities of burnt bone and charcoal. Spatially, it matches well with the proposed room Group 435, and extends somewhat to the north, suggestive perhaps of an entrance way or threshold.

FindsNo	Object	Material	Count	Notes
91	Nail	Iron	1	
92	Object	Iron	1	
94	Sherd	Glass	1	C 19 th bottle glass
95	Sherd	Ceramic	2	Transfer-printed creamware. Late 18 th /early 19 th c

Table 7 – Finds from layer 339

Finds from this layer clearly suggest a fairly modern date. Although not necessarily connected stratigraphically, Group 425 (above) could relate to this episode of re-use.

Considerable further excavation remains to be done within this area – doubtless revealing further structural elements and traces, of earlier periods of occupation. Layers observed in trial trenching in 2002 amount to perhaps 40cms of additional archaeological layers at this spot.

Towards the northeastern limit of excavation, a further sequence of possible internal features and structural elements were excavated.

Group 375

Contexts [374], (368)

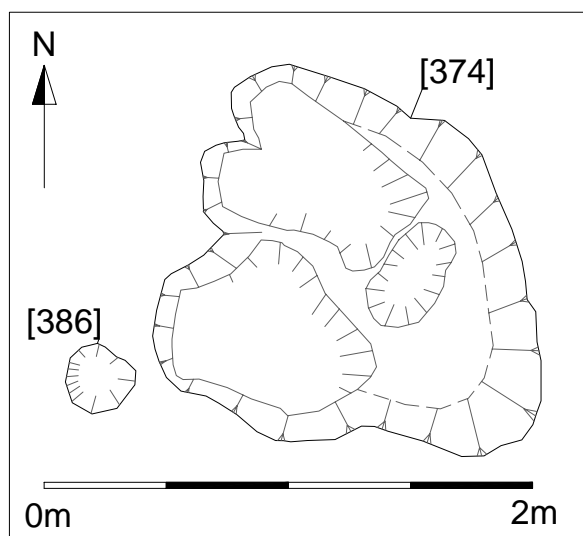

Image 19- Plan of features 374 and 386

Group 375 comprises a shallow irregular cut [374] and its fill of peat ash, burnt earth and charcoal (context 368). Cut 374 measured up to 1.75m in length, 1.45m in width and at most 0.20m in depth. This feature is interpreted as a temporary hearth. The variability of the nature of the fill might suggest more than one episode of firing, or perhaps a mixture of fuel sources. Group 375 is believed to be

an internal feature – however, defining the extent of the room it might be within is still a matter of conjecture. Some alignments of stone may be discerned (see figure??.? above), but further excavation will be necessary to demonstrate (or disprove) the contemporaneity of these elements

FindsNo	Object	Material	Count	Notes
103	Object	Iron	1	
104	Nail	Iron	1	
107	Nail	Iron	1	
108	Nail	Iron	1	
109	Object	Iron	2	Two fragments of same object
238	Unworked bone	Bone	42	10 unburned. 32 burned small fragments

Table 8 – Finds from group 375

Located immediately to the southwest of group 375 was a very small circular feature also filled with burnt material (Group 387, including cut 386 and fill 383). This feature is clearly associated with its larger neighbour.

Miðmundatún

In addition to the excavation carried out at Biskupshólar, a small open area was opened towards the south western corner of Miðmundatún – where open pasture meets modern tree plantation, and where structural remains were identified by trial trenching in 2002. Furthermore, soil coring conducted in 2003¹ identified an extensive spread of various anthropogenic inputs with the south western portion of Miðmundatún.

A geophysical survey (resistivity) was also undertaken (results forthcoming)

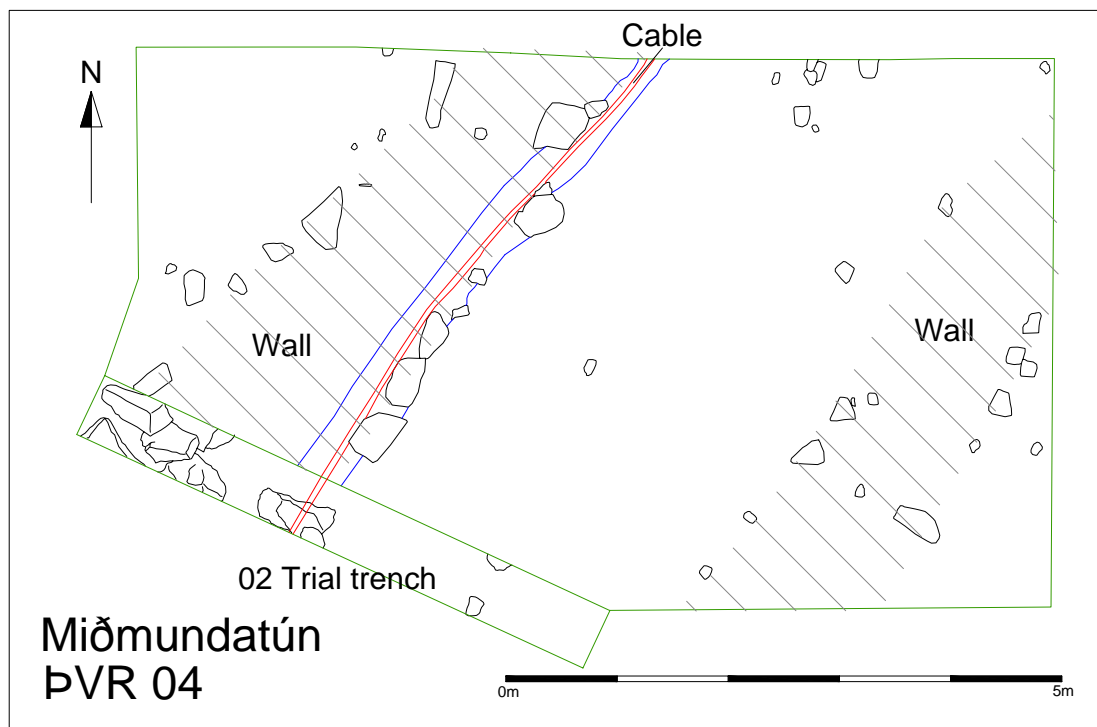

Image 20 – Post excavation plan, 2004

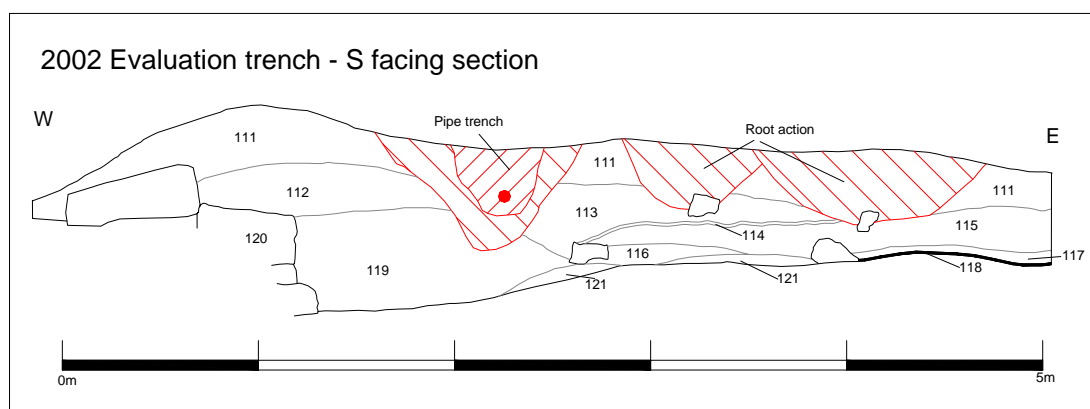

Image 21 – Section drawing 2002

¹ Woollet 2004, page 31

In 2004, excavation totalled an area of some 40m², and only proceeded as far as the removal of turf, topsoil, tree roots, tree root disturbance and other overburden. Nonetheless, this exposed the uppermost elements of a turf and stone construction, clearly extending southwards into the area of plantation, and possibly also somewhat northwards. This appears to represent part of a room or building some 4-5m in width but of unknown length. Floor layers associated with this structure were observed in 2002.

This is seen to confirm the results obtained by trial trenching in 2002², and to reinforce the importance of this area for archaeological study. It has been known since 1957 that this area was of archaeological significance – since the discovery of the *Tá-bagal* (a C11th bronze bishops' crozier) during cable laying work³. Along with this remarkable artefact, structural remains and floor layers were also noted.

A visual survey of the area surrounding this find may discern a sub-rectangular ruin surmounting a low rise at the southern edge of Miðmundatún, and overlooking a steep slope leading down to the (river) Öxará. It is unfortunate however that this area has long been subject to tree plantation – obscuring the true extents of the archaeological remains and hampering geophysical, topographic and remote sensing surveys.

Furthermore, as may be seen in Figure 13 (a section excavated close by the northern limit of tree planting) root growth and root disturbance now presents a very real threat to the preservation of these remains. Tree plantation directly over this structure has now been removed – it is hoped that the process of tree removal will proceed in other areas of proven archaeological sensitivity. The turf and stone walled, earthen floored archaeology of Þingvellir in particular (and Iceland in general) is very susceptible to damage by any turbation – not least the growth of large roots. Crucial stratigraphic data is destroyed, the microenvironment is radically altered and the integrity of the archaeological deposit is lost. Archaeology is a finite, threatened, non-renewable resource, and the archaeology of Þingvellir is of the highest cultural significance.

² Adolf Friðriksson (ed) 2002, pages 39-41

³ Gisli Gestsson, in Kristján Eldjarn 1971, pages 5-27

Discussion

Despite the considerable complexity and subtlety of the excavated remains at Biskupshólar, it is becoming possible to define spaces, identify floor surfaces, hearths and other structural features. Dating evidence – although sparse and variable – is coming to light, and would seem to indicate that these uppermost remains date from the post medieval period. The very subtlety and complexity of the remains may in itself begin to tell us something about the nature of activities at the Alþing. Evidence recovered to date suggests very temporary informal structures – there are for instance only the slightest, thinnest floors so far come to light. There is evidence for building in turf and stone – although the use of turf is seemingly quite minimal. Rather, for the later period at least it seems that there are areas demarcated with stone, incorporating perhaps light timber frames for tents, and simple shallow excavated hearths. One supposes that building material will have been re-used, and scavenged from earlier structures. Evidence from trial trenching in 2002 might suggest that some of those earlier structures were more substantial. The repeated use of the same locations does also offer some evidence of continuity.

Excavation at Miðmundatún offers a first glimpse of a rather different type of archaeology. Here the substantial stone walls, and much clearer floor layer suggest a more permanent structure, and one that saw much longer periods of use. It may be that this structure relates more to agriculture at the site, as opposed to the practice of assembly. This in itself would have implications for the layout of the site, possibly indicating a change in the location of the farm.

What is abundantly clear about the archaeology of Þingvellir is how little we know to date and the huge scale of the task that faces us. Work so far has only scratched the surface of the remains – which are of considerable extent depth and complexity. It is perhaps inevitable that the current small scale efforts at Þingvellir will only raise questions and highlight issues that require further study.

Bibliography

Adolf Friðriksson (ed) (2002) Þinghald til forna – Framvinduskýrsla 2003, FS183-02141, Fornleifastofnun Íslands, Reykjavík

Adolf Friðriksson et al (2004) Þinghald að fornu – Fornleifarannsóknir 2003, FS233-02142, Fornleifastofnun Íslands, Reykjavík

Kristján Eldjárn (1971) Tá-bagall frá Þingvöllum, *Árbók hins íslenska fornleifafélags* 1970, 5-27.

Woollet, Jim. (2004) “*Report of an Archaeological Soil Core Survey conducted at Thingvellir, 2003*” in Adolf Friðriksson et al 2004, Pages 29-37 .

Appendix 1 – Context Register

Unit	Type	Group	Description	Date	ID
300	Group	0	Pre-excavation multi-context plan	11.6.2003	HMR
301	Deposit	0	Overburden / hillwash	13.6.2003	JST
302	Deposit	0	Mid brown clay silt with charcoal inclusions	14.6.2003	UÆ
303	Deposit	0	Orange brown humic silt – basal part of topsoil horizon	14.6.2003	GAG
304	Deposit	307	Silt fill of cut [306]	18.6.2003	FS
305	Deposit	307	Stones filling cut [306]	18.6.2003	FS
306	Cut	307	Curvilinear ditch	18.6.2003	FS
307	Group	0	Comprising (304), (305), & [306]	18.6.2003	FS
308	Deposit	0	Grey brown sandy silt with charcoal	18.6.2003	GAG
309	Deposit	0	Compact grey brown sandy silt with charcoal	19.6.2003	GAG
310	Group	0	Comprising [311] & (312)	20.6.2003	JST
311	Cut	310	Shallow pit / hollow	20.6.2003	JST
312	Deposit	310	Bio/cryo-turbated orange brown sandy silt	20.6.2003	JST
313	Group	0	Comprising [314] & (315)	20.6.2003	FS
314	Cut	313	Large irregular hollow	20.6.2003	FS
315	Deposit	313	Loose, turbated orange brown silt	20.6.2003	FS
316	Deposit	0	Mid yellow brown sandy silt with occasional charcoal	20.6.2003	GAG
317	Deposit	0	Dark orange brown silt with possible turf fragments	20.6.2003	UÆ
318	Deposit	0	Mid orange brown silt sand – aeolian?	20.6.2003	JST
319	Deposit	0	Stone alignment – wall remnant	23.6.2003	OH/UÆ
320	Deposit	0	Orange brown sandy silt with turf collapse, abutting possible wall.	23.6.2003	FS
321	Deposit	0	Red brown sandy silt. Colluvium/aeolian	23.6.2003	JST
322	Deposit	0	Yellow brown clay silt	23.6.2003	UÆ
323	Deposit	0	Dark red brown mixed deposit beneath/amongst (319)	23.6.2003	GAG
324	Deposit	0	Dark orange brown sandy silt. Colluvium/aeolian	24.6.2003	FS
325	Deposit	0	Degraded turf collapse abutting Group [331]	24.6.2003	GAG/RL
326	Deposit	331	Stone facing – abutts 327	25.6.2003	HMR
327	Deposit	331	Stone facing - abutts 328?	25.6.2003	HMR
328	Deposit	331	Stone facing – repair to 329?	25.6.2003	HMR
329	Deposit	331	Stone facing	25.6.2003	HMR
330	Deposit	331	Stone facing	25.6.2003	HMR
331	Group		Stone and turf wall at northern LOE	25.6.2003	HMR
332	Group		Post ex plan - Area BH	26.6.2003	FS
333	Deposit	0	Charcoal/burnt spread	8.6.2004	AST

Unit	Type	Group	Description	Date	ID
334	Deposit	0	Tumbled stones in topsoil	8.6.2004	GAG/RL
335	Deposit	0	Dark brown organic layer with charcoal	8.6.2004	AS
336	Deposit	425	Fill of [337]	8.6.2004	FS
337	Cut	425	Shallow linear feature - sill beam?	8.6.2004	FS
338	Deposit	0	Slope wash, occ charcoal	9.6.2004	MJH
339	Deposit	0	Floor layer? Dark brown, some charcoal	9.6.2004	EJB/GAG
340	Deposit	0	Dark grey brown with charcoal. Colluvium?	9.6.2004	RL
341	Deposit	0	Rooty overburden	9.6.2004	AST
342	Deposit	0	Dark brown layer with charcoal	9.6.2004	AS
343	Deposit	0	Dark brown layer with charcoal	9.6.2004	RL
344	Deposit	0	Dark brown layer with charcoal	10.6.2004	RL
345	Deposit	431	Mixed layer with linear charcoal concentrations	10.6.2004	GAG
Numbers 346 to 365 inclusive are VOID					
366	Deposit	0	Stones, wall collapse	10.6.2004	AS
367	Deposit	0	Green brown silt, assoc with burning	10.6.2004	AST
368	Deposit	375	Peat ash and charcoal - fill of [374]	10.6.2004	AST
369	Deposit	431	Charcoal layer	11.6.2004	GAG/GG
370	Deposit	0	Greasy mid brown layer	11.6.2004	RL/JST
371	Deposit	0	Dark grey brown layer with charcoal	11.6.2004	AS
372	Deposit	431	Charcoal layer filling [398]	11.6.2004	GAG/GG
373	Deposit	0	Mid brown silt with occasional charcoal	14.6.2004	RL
374	Cut	375	Sub-rectangular cut	14.6.2004	AST
375	Group	0	Inc (368), [374]	14.6.2004	AST
376	Deposit	426	Loose dark brown fill of [376]	14.6.2004	HMR
377	Deposit	0	Mid brown silt with stones and occ charcoal	14.6.2004	RL
378	Deposit	430	Mixed dark brown silt fill of [392]	14.6.2004	GAG
379	Deposit	428	Fill of [389], dark brown, frequent charcoal	15.6.2004	AS
380	Cut	426	Large irregular post pit	15.6.2004	HMR
381	Deposit	432	Fill of [402], similar to 379	15.6.2004	AS
382	Deposit	427	Fill of ph [385], mixed soft dark brown	15.6.2004	GAG
383	Deposit	387	Fill of [386], peat ash and charcoal	15.6.2004	AST
384	Deposit	0	Wall collapse, bioturbated	15.6.2004	RL
385	Cut	427	Post pit?	15.6.2004	GAG/GG
386	Cut	387	Small sub-circular feature	15.6.2004	AST
387	Group	0	Inc (383), [386]	15.6.2004	AST
388	Deposit	429	Fill of [391]	15.6.2004	GAG/GG
389	Cut	428	Irregular depression, root bole?	16.6.2004	AS
390	Deposit	0	Colluvial layer inc charcoal	16.6.2004	FS
391	Cut	429	Shallow linear gully	16.6.2004	GAG
392	Cut	430	Pit or posthole	16.6.2004	GAG

Unit	Type	Group	Description	Date	ID
393	Deposit	0	Mid brown silt, accumulated against stones	16.6.2004	AST
394	Deposit	0	Dark brown greasy layer	16.6.2004	RL
395	Deposit	0	Colluvial layer	16.6.2004	FS
396	Deposit	0	Brown layer	17.6.2004	JST
397	Deposit	0	Dark brown layer with charcoal flecks	17.6.2004	AST
398	Cut	431	Sub rectangular cut - temp hearth?	17.6.2004	GAG/GG
399	Deposit	0	Dark brown silt layer inc charcoal	17.6.2004	EJB
400	Deposit	0	Dark brown spread inc charcoal	17.6.2004	AST
401	Deposit	0	Colluvial layer	17.6.2004	MHJ
402	Cut	432	Irregular crescent shaped cut, root bole?	17.6.2004	AS
403	Deposit	0	Sandy dark brown layer with charcoal spots	17.6.2004	GAG/GG
404	Deposit	0	Possible remnant surface	17.6.2004	FS
405	Deposit	0	Dark brown layer	21.6.2004	AS
406	Deposit	0	Dark brown silt sealing wall	21.6.2004	RL
407	Deposit	0	Colluvial layer	21.6.2004	FS
408	Deposit	0	Colluvial layer	21.6.2004	HMR
409	Cut	433	Possible beam slot	21.6.2004	AST
410	Deposit	0	Charcoal rich grey brown silt	21.6.2004	GAG/GG
411	Deposit	0	Orange brown layer, root action	21.6.2004	AST
412	Deposit	0	Dark grey brown layer with charcoal, burnt bone	21.6.2004	AS
413	Deposit	0	Fill of [415], with ash, charcoal, burnt bone	21.6.2004	GAG/GG
414	Deposit	0	Mixed silt with charcoal	21.6.2004	EJB
415	Cut	434	Posthole	21.6.2004	GAG/GG
416	Deposit	433	Basal fill of [409]	21.6.2004	AST
417	Deposit	0	Mixed dark brown layer, occasional charcoal	22.6.2004	GAG
418	Deposit	0	Stones, tumbled assoc with (406)	22.6.2004	RL
419	Deposit	0	Colluvial layer	22.6.2004	AST
420	Deposit	0	Colluvial layer	22.6.2004	FS/MHJ
421	Deposit	0	Colluvial layer	23.6.2004	RL
422	Deposit	0	Pale brown compact silt layer	23.6.2004	GAG
423	Group	0	Post excavation plan - Area BH	24.6.2004	HMR
424	Group	0	Post excavation plan - Area MM	24.6.2004	HMR
425	Group	0	Inc (336) and [337]	11.11.2004	HMR
426	Group	435	Inc (376) and [380]	11.11.2004	HMR
427	Group	435	Inc (382) and [385]	11.11.2004	HMR
428	Group	0	Inc (389) and [379]	11.11.2004	HMR
429	Group	435	Inc (388) and [391]	11.11.2004	HMR
430	Group	435	Inc (378) and [392]	11.11.2004	HMR
431	Group	435	Inc (345), (369), (372), [398]	11.11.2004	HMR
432	Group	0	Inc (381) and [402]	11.11.2004	HMR

Unit	Type	Group	Description	Date	ID
433	Group	0	Inc (416) and [409]	11.11.2004	HMR
434	Group	0	Inc (413) and [415]	11.11.2004	HMR
435	Group		Meta-group, 426,427, 429, 430, 431	11.11.2004	HMR

Appendix 2 – Finds Register

Find	Unit	Object	Material	Count	Notes
83	336	Nail	Iron	1	
84	336	Nail	Iron	1	
85	336	Rivet/Rove	Iron	1	
86	338	Nail	Iron	1	
87	338	Nail	Iron	1	
88	338		Copper alloy	1	Possibly from horse strap
89	338	Nail	Iron	1	
90	338	Nail	Iron	1	
91	339	Nail	Iron	1	
92	339		Iron	1	
94	339		Glass	1	
95	339		Ceramic	2	
96	344	Nail	Iron	1	
97	345	Nail	Iron	1	
98	344		Glass	1	
99	344		Ceramic	2	
100	370	Nail	Iron	2	
101	370		Iron	1	
102	370		Metal	5	
103	368		Iron	1	
104	368	Nail	Iron	1	
105	371		Glass	1	
106	371		Iron	1	
107	368	Nail	Iron	1	
108	368	Nail	Iron	1	
109	368		Iron	2	Two frags of same obj
110	371		Ceramic	0	
111	1	Nail	Iron	1	
112	371		Iron	1	
113	379		Ceramic	1	Small fragment of white glazed pt
114	379		Ceramic	1	
115	379	Nail	Iron	1	
116	379		Glass	1	
117	379		Ceramic	5	
118	379	Nail	Iron	2	
119	388	Nail	Iron	1	
120	393	Nail	Iron	1	
121	391	Rivet/Rove	Iron	2	

Find	Unit	Object	Material	Count	Notes
122	395		Copper alloy	1	U-shaped obj. Frag clasp?
123	388		Iron	1	
124	388	Nail	Iron	1	
125	401		Iron	2	Clasp?
126	401	Nail	Iron	1	
127	401		Iron	2	Loop frag
128	401	Nail	Iron	1	
129	413	Nail	Iron	1	
130	416	Nail	Iron	1	
131	416	Nail	Iron	1	
132	416	Nail	Iron	1	
133	416	Nail	Iron	1	
134	379	Nail	Iron	1	wood around the nail
135	379	Tobacco Pipe	Ceramic	1	
136	406	Nail	Iron	1	
137	406	Nail	Iron	1	
139	406	Nail	Iron	1	
140	420		Iron	1	Handle?
141	0		Iron	1	Unstratified EOE
142	0	Nail	Iron	1	Unstratified EOE
143	0		Iron	1	Unstratified EOE
144	0	Rivet/Rove	Iron	1	Unstratified EOE
145	0	Tobacco Pipe	Ceramic	1	Unstratified EOE
146	0	Nail	Iron	1	Unstratified EOE
147	0	Nail	Iron	0	Unstratified EOE
148	0	Nail	Iron	1	Unstratified EOE
149	0		Iron	1	Unstratified EOE
150	0		Iron	1	Teinn. Unstratified EOE
151	0	Hook	Iron	1	Unstratified EOE
152	0	Nail	Iron	1	Unstratified EOE
153	0	Nail	Iron	1	Unstratified EOE
154	0		Copper alloy	1	Plate. Unstratified EOE
155	304		Iron	1	Iron obj.
156	384	Nail	Iron	1	
157	401	Nail	Iron	1	
158	403		Iron	1	club shaped iron obj. flat
159	384	Nail	Iron	1	
160	381		Iron	1	Subrectang plate were the edges have been folded
161	379		Iron	5	Unidentified frag

Find	Unit	Object	Material	Count	Notes
162	376	Rivet/Rove	Iron	1	Corroded rove?
163	376	Nail	Iron	1	
164	401		Iron	1	Unidentified frag
165	1	Blade	Iron	1	Frag of tang and knifeblade
166	1	Nail	Iron	1	Head of nail. Circular.
167	304		Iron	1	Pin with rectangular section
168	304	Nail	Iron	1	Nail broken in 2 parts
169	1	Rivet/Rove	Iron	3	Unidentified frag
170	1		Iron	4	
171	1	Hook	Iron	1	
172	1		Copper alloy	2	plate which has been cut
173	1	Rivet/Rove	Copper alloy	1	
174	379	Nail	Iron	1	
175	379		Iron	1	Unidentified frag
176	1	Nail	Iron	20	Nails various forms, horseshoe and long. Sq sect
177	1		Iron	3	3 subrect. plates, with nails
178	304		Iron	1	Pin, rectang. section, bent.
179	1	Rivet/Rove	Iron	2	Possibly rivets
180	1	Nail	Iron	1	
181	381		Iron	4	4 small unidentified frag
182	341	Nail	Iron	2	whole nail + head. Sq section
183	341		Iron	1	Broken mount. ?strap slider
184	341	Knife	Iron	1	whole blade, tang broken. 18-19th C?
185	367	Nail	Iron	1	Bent nail rectangular in section
186	384		Metal	1	Decorated "milla" Costume fastener hook
187	1	Nail	Copper alloy	1	
188	1		Copper alloy	1	Loop from clothing fastener
189	301		Copper alloy	1	small circular thick plate, nail head?
190	372		Copper alloy	1	Plate. Nail hole? rivet?
191	378		Copper alloy	1	half of small pipe?
192	378		Copper alloy	1	Barrel stave fastening
193	421		Copper alloy	1	Small flat frag. leaf shaped
194	1	Coin	Copper alloy	1	Icelandic 25 eyringur 1961
195	1		Copper alloy	1	Bronze plate with nail in
196	1	Pendant	Copper alloy	1	Possibly from riding gear
197	1		Stone	1	Pumice stone. import
198	1		Glass	7	Window glass
199	1		Glass	13	Green, light green and transp. bottle and vessel

Find	Unit	Object	Material	Count	Notes
200	1	Tobacco Pipe	Ceramic	2	
201	1		Obsidian	1	
202	1		Ceramic	36	White glazed, decor, some w/repair holes
203	1		Ceramic	13	Redware and possibly stoneware
204	1		Glass	1	Melted glass? white
205	1		Stone	1	Some kind of obsidian "biksteinn"?
206	1	Pottery	Ceramic	1	Fragment of possible red ceramic
207	1	Unworked Stone	Stone	1	Waterworn green pebble
208	0	Nail	Iron	1	Well preserved fe nail, flat head, flat section
209	1	Whetstone	Schist	1	Half, possible import. Worn
210	1	Vessel	Glass	1	Frag green glass
211	1	Window Pane	Glass	2	Modern glass
212	1	Vessel	Ceramic	9	Modern white glazed mixed
213	301	Vessel	Glass	1	Kickbottomed wine bottle frag 19 - 20C? Green
214	338	Vessel	Ceramic	1	Wall sherd stoneware?
215	301	Unworked Stone	Stone	1	Jasper chip
216	304	Vessel	Glass	2	Green wine bottle frags, incl neck
217	301	Vessel	Glass	9	Green wine bottle frags, incl top and neck
218	376	Tobacco Pipe	Ceramic	1	Stem frag
219	344	Tobacco Pipe	Ceramic	1	Narrow stem frag
220	341	Tobacco Pipe	Ceramic	1	Frag of bowl?
221	338	Vessel	Ceramic	1	Chip glazed fabric, pale pink?
222	379		Leather	1	Small frag, pliable
223	379	Window Pane	Glass	1	Modern glass
224	379	Window Pane	Glass	1	Modern glass
225	414	Vessel	Ceramic	1	Neck frag stoneware?
226	401	Vessel	Ceramic	1	White glazed, red fabric
227	401	Vessel	Glass	1	Basal green glass wine bottle frag
228	406	Vessel	Ceramic	3	White glazed ? Teacup
229	412	Metalworking Waste	Slag	1	Heavy and dense
230	338	Vessel	Glass	1	Green
231	338	Vessel	Glass	2	Clear, prob modern
232	1	Whetstone	Schist	1	Split end frag, prob part of 209
233	1	Unworked	Bone	5	(233) Including tooth
234	301	Unworked	Bone	3	(234) Tooth and two burned bones
235	304	Unworked	Bone	9	(235) Tooth and 8 burned bones
236	338	Unworked	Bone	3	(236) Teeth + burned bone
237	341	Unworked	Bone	1	(237) Teeth enamel

Find	Unit	Object	Material	Count	Notes
238	368	Unworked	Bone	42	(238) 10 unburned. 32 burned small fragm.
239	369	Unworked	Bone	2	(239) Two teeth
240	393	Unworked	Bone	1	(240) Coarse piece of bone.
241	304		Iron	2	Pin w/ circular section and wood remains. Obj.awl?

Appendix 3 – Environmental Sample Register

Sample No	Context No	Type	Method	Process	Vol	Count	Notes
100	333	Bulk	Macro	Floataction	3	1	Charcoal
101	369	Bulk	Macro	Floataction	1	1	Charcoal
102	368	Bulk	Macro	Floataction	2	1	Charcoal/peat ash
103	369	Bulk	Macro	Floataction	6	2	Charcoal
104	372	Bulk	Macro	Floataction	20	5	Charcoal
105	383	Bulk	Macro	Floataction	1	1	Charcoal

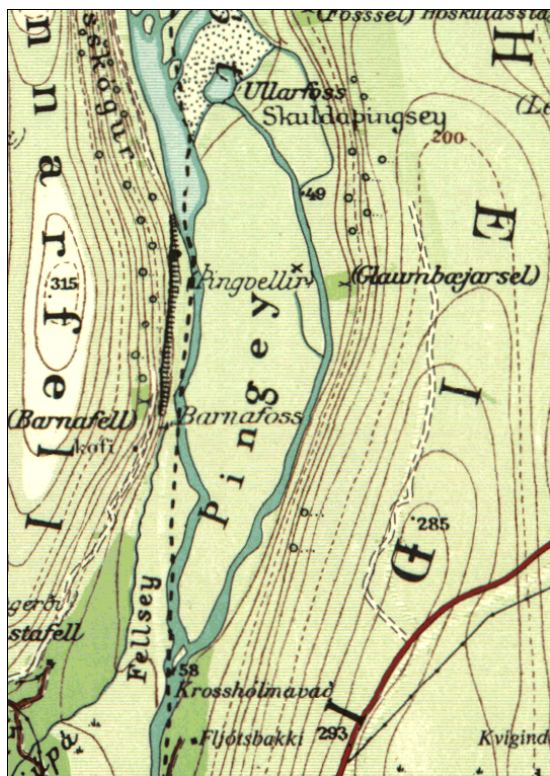
Adolf Friðriksson og Garðar Guðmundsson:

Þingey

Einn merkasti en jafnframt minnst þekkti og óaðgengilegasti sögustaður á landinu er án efa minjar vorþingstaðarins í Þingey. Eyjan er í miðju Skjálfandafljóti, norðan Goðafoss, og skammt norður af bænum Fljótsbakka sem stendur austan ár. Norðan hennar er önnur eyja, Skuldaþingsey. Gegnt er út í Skuldaþingsey yfir stíflu á kvísl úr

ánni, en milli eyjanna er ófært og rennur fljótið í djúpum kvíslum austan og vestan Þingeyjar.

Í þessari skýrslu verður fjallað um heimildir um þinghald, fyrirliggjandi lýsingar á minjum í eygni og sagt frá árangri vettvangsathugana 2004.

Mynd 1. Kort af Þingey í Skjálfandafljóti

örnefnum og/eða sýnilegum minjum, og jafnvel má álykta af ofangreindri lýsingu að það hafi verið nærri miðri eygni. Lýsingar á hvar í eyjunni þingið var koma ekki fram fyrr en á síðustu öldum, þegar áhugi vaknar á fornöldinni og minjum um hana.

Ekki er kunnugt um athuganir á minjum í eygni fyrr en á 18. öld. Árni Magnússon skrifaði stutta lýsingu á Þingey í Skjálfandafljóti á fyrri hluta 18. aldar, getur þar örnefnisins "Þinghóll" og segir jafnframt að þar séu engar þingbúða- eða

⁴ Íslenzk fornrit X, 236, 239, 240.

⁵ Hin forna lögbók Íslendinga sem nefnist Járnsíða eðr Hákonarbók (Kaupmannahöfn 1847). Jónsbók og réttarbætur, Ólafur Halldórsson gaf út (Kaupmannahöfn 1904), 6.3.

⁶ P.E.K. Kálund, *Bidrag til Historisk-Topografisk beskrivelse af Island*, II, 155.

⁷ Íslenzkt fornbréfasafn II, bls. 431, sjá einnig III 573, 574.

lögréttuminjar.⁸ Er þessi fullyrðing Árna athyglisverð, ekki síst í ljósi þess sem aðrir fræðimenn héldu fram síðar, því fornfræðingar á 19. öld, fundu þar fornleifar sem þeir töldu m.a. vera þingbúðir frá söguöld.⁹ Árni hafði sérstakan áhuga á að afla upplýsinga um hina gleymdu, fornu þingstaði og minjar á þeim, en hafði ekki ávallt tök á að fara sjálfur að skoða þá. Taka ber lýsingu hans með fyrirvara, því hafi verið jafn illgreiðfært út í Þingey á hans tímum og nú er, gæti eins verið að vitneskja um minjar í eyinni meðal staðkunnugra heimildamanna hafi einfaldlega verið takmörkuð. Að minnsta kosti stangast hún algerlega á við síðari lýsingar þar sem nefndur er Þinghóll og minjar þar í kring, nema menn á 18. öld hafi þekkt þessar tóftir og ekki talið þær til þingminja. Ummæli Árna eru jafnframt áminning um að fara gætilega í að bendla sýninlegar minjar á sögustað eða í nágrenni hans við sögu staðarins í fornöld. Þingey er stór, um 5.3 km löng og 1.2 km breið þar sem hún er breiðust. Þingið gæti hafa verið haldið hvar sem er, en á seinni öldum hafa þeir sem á annað borð hafa greint frá staðsetningu þess bent á sama stað, þ.e. við austurbakka hennar, dálítið norðan við miðja eyju, og á móts við Glúmsstaðasel. Þar er hóll, nefndur “Þinghóll” og rústir og garðlög í kring.

Í sóknarlýsingu Sigurðar Grímssonar frá 1839 er eyjunni og minjunum lýst svo:

“... liggur ey í Fljótinu sem kölluð er Skuldaþingsey og er mælt að í forntíð hafi þar verið skuldakröfubing haldin. Vestast við þessa ey liggur kvísl af Fljótinu, og er í henni yst hár og breiður foss sem fellur fram af bjargi ofan í svokallaðan Skipapoll. Foss þessi er nefndur Ullarfoss. Dregur hann það nafn af hvítfyssi, og mökkur sem upp af honum leggur. Vestan við þessa kvísl er Þingey sem liggur hálf undir Helgastaði. Fyrir vestan hana er önnur kvísl af Fljótinu og í henni stór foss sem heitir Barnafellsfoss. Ey þessi er láglend með mörgum lágum, eins og fornum farvegum. Undir henni allri er hraungrjót og víða standa klettur upp úr henni. Þar er einir, fjalldrapi og lyng af viðartegundum, en finnugur og melur af grasi. Á ey þessari er mælt að haldið hafi verið þing í forntíð og sjást þar merki til þingstaðar, búðatotta og dómhings. Hálf þessa ey eiga Grenjaðarstaðir, Einarstaðir og Fljótsbakki og er hún brúkuð fyrir afrétt á sumrum en til beitar á vetrum þá Fljótið leggur.”¹⁰

Árið 1867 gerði Arngrímur Gíslason málari mynd af Þingey og nágrenni, að ósk Sigurðar Guðmundssonar málara. Á henni sjást m.a. tóftaleifar¹¹. Kálund

⁸ Árni Magnússon: *Chorographica Islandica*. Safn til sögu Íslands og íslenskra bókmennta. Annar flokkur, I,2. (Reykjavík 1955), 96.

⁹ P. E. Kristian Kálund: *Bidrag II*, 155. Daniel Bruun: *Fortidsminder og nutidshjem paa Island: Orienterende Undersøgelser foretagne i 1896. Nordboernes Kulturliv i Fortid og Nutid*. I. Island. 1897, Kh, Det Nordiske Forlag, 1897, 220-223. Brynjúlfur Jónsson: “Rannsókn í Norðurlandi sumarið 1905.” *Árbók hins íslenska fornleifafélags* 1906 (1907), 3-6.

¹⁰ Þingeyjarsýslur. Sýslu- og sóknalýsingar Hins íslenska bókmenntafélags 1839-1844. Reykjavík 1994. Ritstj.: Björn Hróarsson, Heimir Pálsson og Sigurveig Erlingsdóttir, bls. 114.

¹¹ Kristján Eldjárn: *Arngrímur málari*, Reykjavík: Iðunn, 1983.

sögustaðafræðingur fór um landið á árunum 1872-74 og skráir fyrstur lýsingar á minjunum í Þingey og ástandi þeirra. Hann nefnir örnefni Þinglág og Þingvelli norðaustanmegin á eyinni:

“Tingstedet hører imidlertid ikke til de bedst bevarede, idet anlæggelsen af en – nu igen opgivet – gård her naturlig har måttet medføre en ikke ringe forstyrrelse. Selve gården synes således at have været bygget oven på en ældre tomt. Foruden uklare spor af flere tomter ses dog endnu rester af 5-6 bodtomter – med retning fra nord til syd -, der alle udmærke sig ved deres påfaldende længde, og endog til dels synes at have udgjort hele bodrækker.”

Kålund nefnir einnig að utan um búðasvæðið séu tvö, bogadregin garðlög sem liggja frá árbakkanum, en erfitt sé að átta sig á aldri þeirra.¹²

Daniel Bruun höfuðsmaður og fornleifakönnuður gerði uppdrátt af staðnum 1896. Hann lýsir Þingvöllum sem flötum og breiðum tanga, og bakkarnir allbrattir að austurkvísl fljótsins. Efst á tanganum er um 30 feta hár, afgangur og einstakur hóll, Þinghóll. Á uppdrættinum sýnir Bruun garðlögin tvö sem Kålund nefnir og taldi sig sjá um 13 tóftir:

“Liggja tveir torfgarðar í sveig upp frá fljótinu, og liggja báðir endar þeirra fram á fljótsbakkann. Allar búðatóttir á staðnum svo og áðurnefndur hóll liggja innan ytri garðsins, en flestar búðirnar eru þó innan innri garðsins en hóllinn ekki.

Á nokkrum stöðum eru leifar yngri húsa, eru þær af bæ eða ef til vill aðeins fjárhúsum, sem þar hafa verið reist (1-5, 8, og 10 á teikningunni [þ.e. uppdrætti Bruuns]). Tóttir þessara húsa eru á lágum hávöðum, þar sem útlit er fyrir að búðir hafi áður verið, og getur verið að efni úr þeim hafi verið nýtt í húsveggina.

Búðirnar sjálfar (6,7,9,11,12 og 13) liggja í smáþyrpingum á víð og dreif, oft nokkrar sambyggðar í framhaldi hver af annarri. Lengdarstefnan er aðallega norður-suður. Stærsta búðalengjan er rösklega 70 fet, en annars eru þær 15-30 feta langar. Breiddin er yfirleitt um 15 fet (allt utanmál). Búðirnar eru nú mjög sokknar í jörð, en veggirnir sjást þó allgreinilega. Þegar ég kom þarna fyrst 1896 gróf ég dálítið í eina búð. Þar kom í ljós, að veggirnir voru hlaðnir úr torfi og grjóti. Það mun óhætt að fullyrða, að tjaldað hafi verið yfir þær með vaðmáli, meðan dvalist var í þeim.

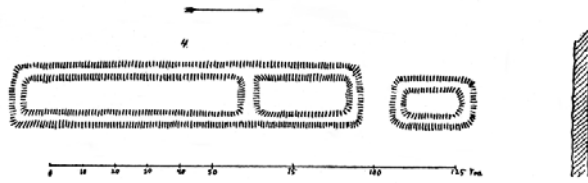
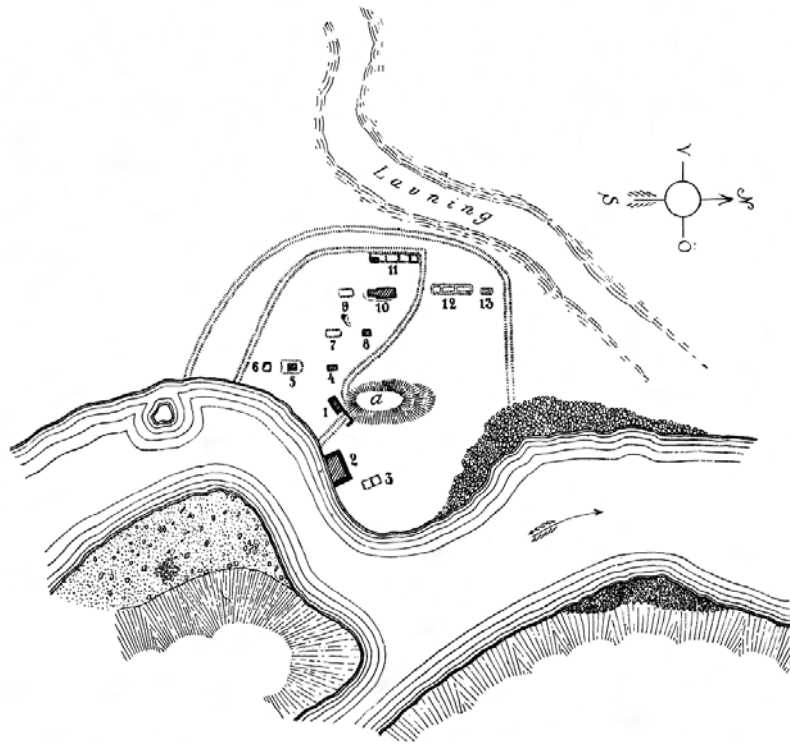
- a. Vestast eru 4-5 sambyggðar búðir í beinni röð (11), hin syðsta þeirra mjög lítil.
- b. Þar fyrir austan liggja í röð frá norðri til suðurs, fyrst búðartótt, því næst hústótt í gömlu búðarstæði, síðan tvær sambyggðar búðir (12), er önnur þeirra kölluð “stóra búð”, og loks enn ein búð (13).
- c. Enn austar í línu norður-suður er lítil ógreinileg búð og önnur stærri.
- d. Loks liggja nokkrar tóttir suðaustan við þessar nefndu, og virðast þær allar vera í gömlum búðarstæðum.

Það er þannig ljóst, að þingstaðnum hefur verið raskað með nýbyggingum. Ef til vill hefur tún verið ræktað hér, og gætu garðarnir verið í sambandi við það. Þó gegnir það nokkurri furðu að garðarnir skuli vera tveir, hvor utan um annan og miklu breiðari en

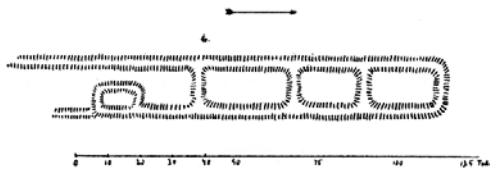
¹² Kålund, *Bidrag* II, 155-156.

venjulegir vallargarðar eða allt að 16 fet. Engar búðir liggja að ytri garðinum, en að innri garðinum liggur búðaröðin nr. 11, þannig að garðurinn er vesturveggur þeirra. Ef vér gerum ráð fyrir, að garðarnir séu jafngamlir búðunum, er torvelt að finna viðhlítandi skýringu á til hvers þeir hafa verið gerðir á þingstaðnum. Lega þingstaðarins á eyju, sem ætla má að hafi verið óbyggð á þjóðveldistímanum, bendir ótvírætt til að menn hafi viljað einangra hann. Ekki verður úr því skorið, hvort garðarnir kunni að hafa átt að þjóna einhverju slíku hlutverki.”¹³

¹³ Bruun, D., *Fortidsminder og Nutidshjem paa Island*. 2. útg. 1928 Kh.: Gyldendal. Ísl. þýð, Steindór Steindórsson: *Íslenskt þjóðlíf í þúsund ár*. 1987, Reykjavík: Örn og Örlygur, 183-84.

I

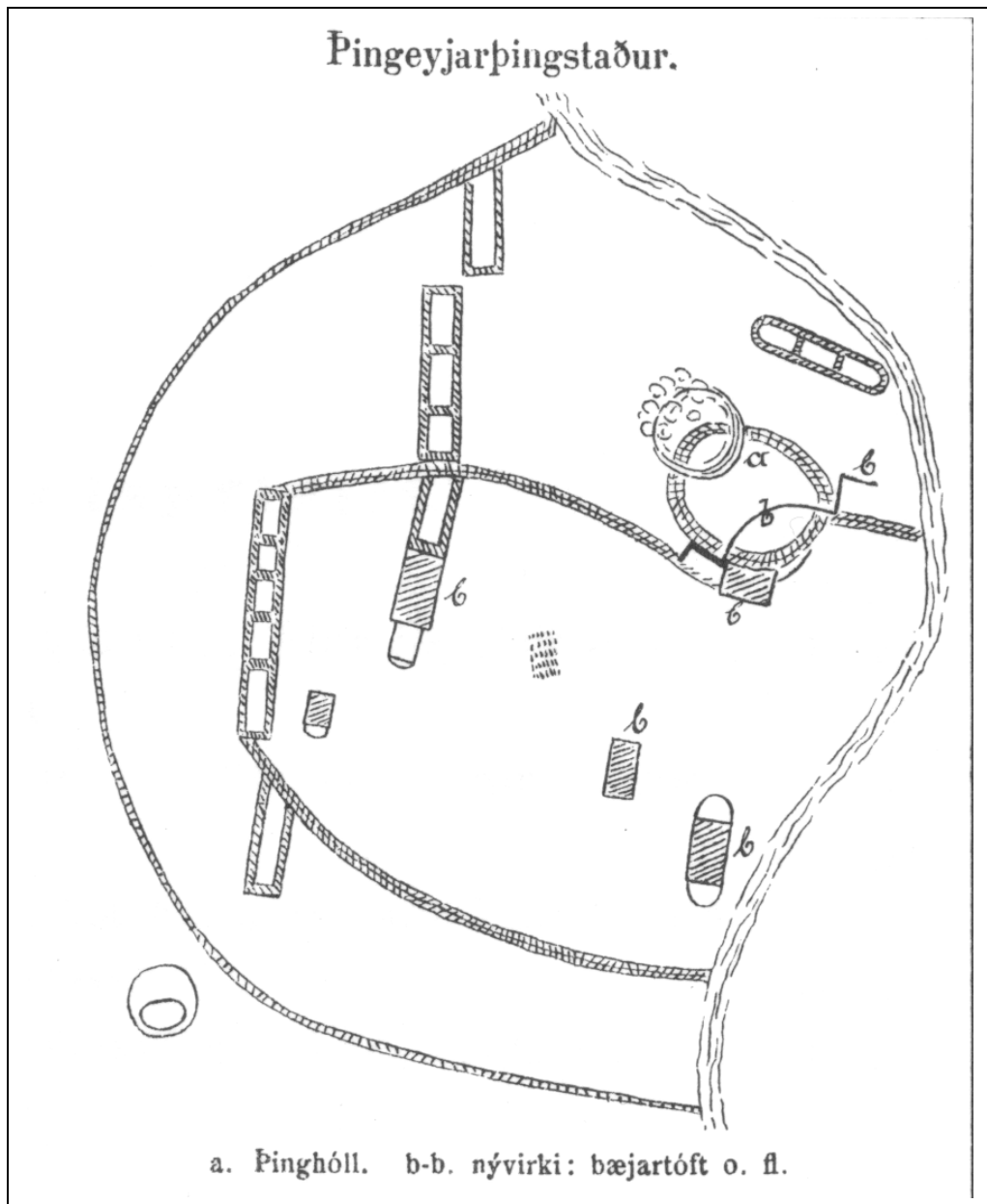
II

Mynd 3-4. Efri mynd: Uppdráttur Daniel Bruun af Þingeyjarminjum. Neðri mynd: Búðir 12-13 (I) og 11 (II).

Brynjúlfur Jónsson fór á vegum Fornleifafélagsins út í Þingey 1905 og gerði einnig uppdrátt og góða lýsingu af minjunum (númer Bruuns höfð innan hornklofa):

“...Á því [nesinu] er þingstaðurinn, og sjást hans glöggar menjar. Hefir þó nokkuð af þeim eyðilagst við það, að bær var gjörður þar í byrjun 19. aldar. Hann stóð um 40 ár. eru þar auðþekktar tóftir þær, er bænum tilheyra. En sumstaðar sjer á forntóftir út undan þeim. Hefir þar verið bygt ofan á þingbúðartóftir. Það er merkilegt við þenna þingstað, að utan um hann er tvöföld girðing, hvortveggi mjög fornleg, og hafa þeir garðar verið afar miklir... Búðatóftir eru eigi allfáar: Vesturhlið innri girðingarinnar er mynduð af búðaröð [nr. 11], sem liggur frá norðri til suðurs. Það eru 5 búðir: hin syðsta nál. 8 fðm. löng, en hver hinna hér um bil helmingi styttri. Austur frá hinni löngu tóftinni er sérstök tóft [ekki á uppdr. DB], ferskeytt fremur lítil. Beint suður af búðaröðinni er einstök tóft [ekki á uppdr. DB] fyrir utan (innri) girðinguna og er norðurendinn áfastur við hana og nokkuð óglöggur, svo ekki er hægt að ákveða lengd búðarinnar. En einna stærst er hún af búðunum. Nokkrum föðmum austur frá búðaröðinni er nýleg tóft allmikil [nr. 10]. Hún hefir tilheyrt bænum og verið annaðhvort fjárrétt eða heystæði. Hún liggur frá norðri til suðurs. Fyrir búðatóftum vottar við báða enda hennar, og er líkur til, að hún hafi verið sett ofan á búðaröð. Framhald af þeirri röð til norðurs heldur svo áfram fyrir utan innri girðinguna norður að hinni ytri. eru þar fyrir víst 4 tóftir [nr. 12-13], og allar stórar: 6-8 fðm. á lengd, nema hin syðsta, sem næst er innri girðingunni: hún er um 4 fðm. Á stærð við hana er sjerstök tóft [ekki á uppdr. DB], sem liggur einstök fyrir austan þessa búðaröð hér um bil miðja. Mitt á milli nýju tóftarinnar, sem nýlega var getið, og Þinghóls er stök tóft [nr. 8] langt frá öllum öðrum; hún er einna óglöggust og eigi stór. Út lítur fyrir, að búðartóft sé áföst innri girðingunni sunnan undir Þinghól, þó er það óglögt, enda tekur þar við nýleg tóft [nr. 1] sem bænum hefir tilheyrt, hvað sem þar kann að hafa verið áður. Norðaustur frá hólnum er enn búðaröð [nr. 3], sem liggur frá kvíslarbakkanum til norðvesturs. Hún er fremur óglögg og niðursokkin. Virðast þar hafa verið 4 búðir og eigi alllitlar. Bæjartóftin [nr. 5] er suður frá Þinghól á kvíslarbakkanum, og sér einnig á búðatóftir út undan henni á tvo vegu. Norðvestur frá bæjartóftinni og eigi langt frá henni er enn nýleg tóft [nr. 4]. Eigi verður séð, að hún sé sett ofan á fornvirki. Yfir um þvera suðausturhlið hólsins sér fyrir nýlegum garði: mun það hafa átt að verða túngarður, en raunar hefir túnið aldrei orðið grætt, og túngarðurinn eigi haldið áfram. Skamt frá suðurenda garðspottans hefir verið byrjað á að byggja ofurlítinn kálgarð eða eitthvað þess konar, en virðist eigi heldur hafa orðið fullgert. Á norðvesturhlið hólsins vottar fyrir fornlegum hring [ekki á uppdr. DB]; hallar honum ofan af hólnum og er hann að neðanverðu orðinn að stórþýfi. - Utan við ytri girðinguna suðvestanmegin er lítil hól, lágur og flatur með sléttu hraunmalar yfirborði. Kringum hann er hringgarður [ekki á uppdr. DB], 38 fðm. um kring, og er hann dálítið frálaus hólnum norðanmegin. Það er eina mannvirkið sem eg gat séð utan girðinga.”¹⁴

¹⁴ Brynjúlfur Jónsson: “Rannsókn á Norðurlandi sumarið 1905.” *Árbók* 1906, bls. 3-6.

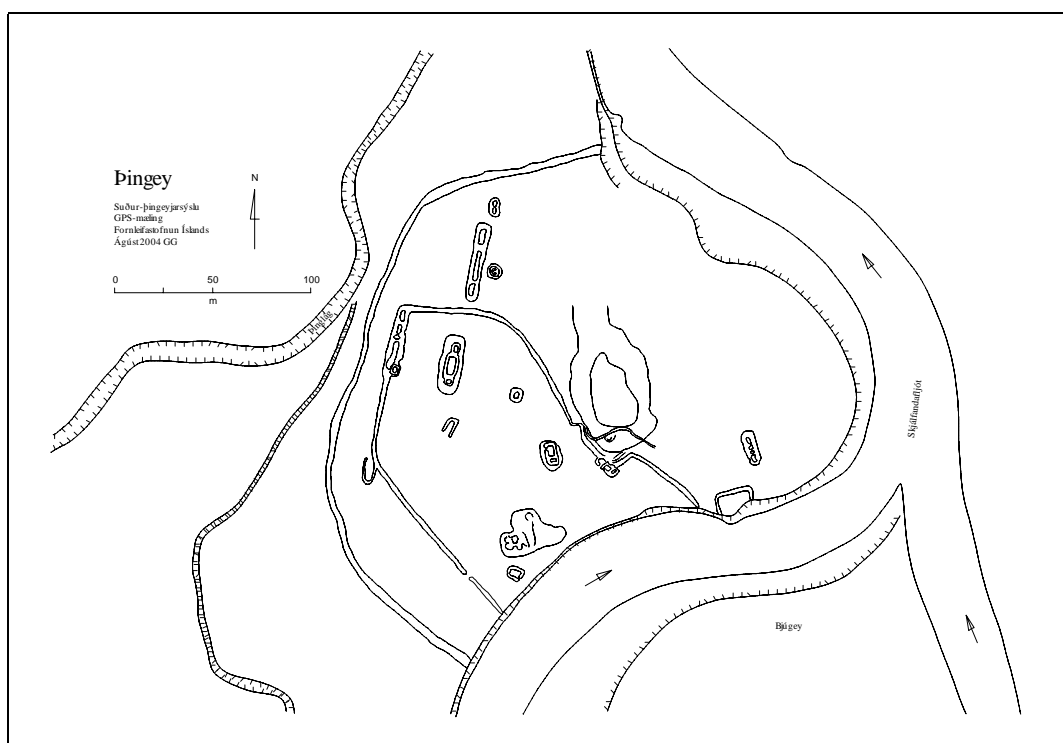

Mynd 5. Uppdráttur Brynjúlfs Jónssonar 1905.

Lýsingar Bruuns og Brynjúlfs eru þær ítarlegustu sem birtar hafa verið. Í lýsingu Jóns Sigurðssonar frá Ystafelli sem er frá árinu 1950 segir svo: “Þingstaðurinn var á austanverðri eyjunni, út og yfir frá Glaumbæjarseli. Gamall farvegur og gróinn liggur þaðan norður að Skipapólli og heitir Þinglág. Þar heita, norðar frá þingstaðnum, Gálgaklettur, sinn hvorum megin farvegarins og svo mjótt á milli, að vel mátti leggja tré yfir. Suðursporður Skuldaþingseyjar er rétt norðan við þingstaðinn, og er Skuldaþingseyjarkvíslin á milli.” Jón segir einnig frá bænum sem reistur var í eyinni: “Bær var byggður á þingstaðnum 1844 og hét Þingey. Byggðin stóð 21 ár og fell niður 1865, og hefur sennilega aldrei verið byggð á Þingey áður, og aldrei síðan.

Fimm bændur bjuggu þarna hver eftir annan, og 9 ár sá, er lengst bjó, svo skamvinn var ábúð hinna. Engi er ekkert á Þingey, aðeins örsmáir finnugsbollar hér og þar, og tún hefur verið örlítið, en útbeitin er ágæt, og jarðsælt.”¹⁵ Í örnefnaskrá fyrir Þingey frá s.hl. 20 aldar er staðsetningu þingsins getið á sama hátt og í eldri lýsingum: “Þar [gegn Glaumbæjarseli] kemur eins og vik inn í Þingey, og norðan þess myndast þá nes. Á því nesi eru þingstaðarrústirnar. Þetta er nú nefnt Þingvellir.” Í skránni er tvöfalda garðlagið nefnt, og hóllinn Þinghóll: “Nokkuð er af fornum rústum þarna. En gömlu bæjarrústirnar hafa skemmt þær.”¹⁶ Örnefnið “Þingvellir” er sýnt á herforingjaráðskorti, þar sem bærinn Þingey og rústir þingsins eru. Ekki er kunnugt um aðrar lýsingar byggðar á athugunum fyrr en þá sem gerð var við nýja vettvangsrannsókn sumarið 2004 og greint verður frá hér á eftir.

Nýjar athuganir 2004

Mynd 6. Uppdráttur eftir mælingum í Þingey 2004.

Sumarið 2004 fć

lurskoða eldri

lýsingar, kanna ástand minjanna nú og loks gera samanburð á þeim við minjar sem við

¹⁵ Jón Sigurðsson frá Yztafelli: Suður-Þingeyjarsýsla. Ritsafn Þingeyinga II, Lýsing Þingeyjarsýslu I. Reykjavík 1954. Bls. 300-301.

¹⁶ Örnefnaskrá, Þingey, 2-3. Ópr. Örnefnastofnun Íslands.

höfum athugað á öðrum vorþingstöðum á síðustu árum í þeirri von að varpa megi nýju ljósi á þingminjar og þinghald í fornöld.

Við gerðum nákvæman uppdrátt af þeim minjum sem þar eru sjáanlegar. Þar eru leifar bæjar og tvöfaldur túngarður í kring. En þar eru einnig fornar tóftaleifar sem eru ólíkar venjulegum landbúnaðarminjum, en minna óneitanlega á búðatóftir sem finna má á öðrum vorþingstöðum. Tóftir þessar eru aflangar, og skiptast í nokkur hólf, og liggja í reglulegum röðum. Talsvert rof er við árbakkann austan þingstaðarins, en að öðru leyti eru minjarnar ekki í mikilli hættu.

Aðferðir

Markmið rannsókna á þinghaldi kalla á mjög nákvæma uppmælingu og hefur þetta verkefni því jafnframt orðið vettvangur til að þróa nýjar aðferðir við íslenska minjakortagerð. Við mælingar á minjunum var notuð sérstök gerð GPS staðsetningartækja (differential GPS) sem samanstanda af tveimur móttökulofnetum (Trimble 4600LS), grunnstöð og flakkara, og gagnastokki (Trimble TDC1). Nákvæmni mælinga eftir vinnslu er afar mikil (1sm). Jafnframt því að hægt er að mæla einstaka punkta á mjög skömmum tíma (5 sek) er hægt að láta tækin skrá í þrívídd feril flakkarans með 5 sekúndna millibili sem gefur kost á því að ganga með flakkarann um rústir og rústasvæði og skrá þannig niður mikinn fjölda punkta á skömmum tíma. Einfaldasta og skjótasta aðferðin við mælingu er að “ganga” rústirnar og rústasvæðið og láta tækin skrá punkta viðstöðulaust. Að vettvangsvinnu lokinni eru gögnin úr móttökutækjunum færð yfir í tölvu til vinnslu. Útreikningar á punktum fer fram í forritinu GPSurvey frá Trimble. Punktaskrár eru síðan færðar í forritið Surfer þar sem hæðarlínuteikningar og yfirborðslíkön eru unnin. Þessi búnaður var notaður til að skrá mæligögn og gera uppdrætti og hæðarlíkön af þingminjum, sem gerir mögulegt að greina helstu einkenni þingstaða, s.s. stærð og lögun og dreifingu búða, og bera saman skipulag og gerð þingminja frá mismunandi stöðum á landinu.

Samanburður við fyrri athuganir

Niðurstaða vettvangsathugana árið 2004 staðfestir í stórum dráttum lýsingar Bruuns og Brynjúlfs. Óhætt er að segja að lýsingar þeirra eru svotil samhljóða, a.m.k. hvað aðalatriðin varðar: þar er hóll, garðlögin tvö, bæjarleifar, og nokkrar búðatóftir. Í sumar tóftanna hefur síðan verið byggt. Nokkur frávik eru, enda ekki auðvelt að sjá hvað er tóft og hvað ekki í þýfðu landi (sbr Töflu 1): Á uppdrátt Brynjúlfs vantar tóft

sem hann lýsir sjálfur og er rétt austan við búðatóftina (nr 12) sem er milli garðlaga. Þessa tóft nefnir Bruun ekki meðal þeirra þrettán sem hann sá. Samkvæmt okkar athugun virðist þar vera tóft og fær hún hérmeð númerið 14. Jafnframt taldi Brynjúlfur sig sjá langa tóft sunnan við innra garðlagið, sem Bruun sá ekki heldur. Okkur sýnist þar vera tóftarbrot, og fær það númerið 15. Loks nefnir Brynjúlfur tvo hringa, annan norðvestan á Þinghól, og hinn í kringum hól við suðvesturhorn ytri girðingar. Bruun nefnir þá ekki, og ekki tókst okkur að koma auga á þá. Það er rétt að við Þinghól er þúfnakragi sem gengur í dálítinn sveig og minnir á hringlaga mannvirki, og sést móta fyrir honum á loftmyndinni (mynd 1), en hann gæti eins verið náttúrumyndun. Sömu sögu er að segja um hringinn kringum hólinn við suðvesturhorn ytri garðsins. Sést hann einnig á loftmyndinni, og er raunar ekki hringlaga, heldur fremur sporbaugslaga, og nær í kringum blásinn hólkoll. Gæti þetta einnig verið þúfnakragi, eða bakki sem myndast hefur við uppblásturinn. Hægt væri að skera úr um þetta mál með uppgrefti, en hér er rétt að nefna að Brynjúlfur leitaði ákaft af hringlaga mannvirkjum á þingstöðum fornaldar. Taldi hann að auk búðartófta ætti að finnast dómhringur þingsins. Í ljósi nýlegra rannsókna á þeim fjölmörgu hringlaga tóftum sem nefndar hafa verið “dómhringar”, virðist þó ástæða til að efast um gildi slíkra alþýðuskýringa, og eru engin dæmi þekkt um þessa tegund mannvirkja, á fornum þingstöðum eða utan þeirra.¹⁷

Nr.	Stærð	Lengdarstefna	Lýsing
1	13x7m	NV-SA	Aflöng tóft, skiptist í 3 hólf.
2	20x12m	ANA-VSV	Ferhyrnt gerði.
3	18x8m	NNV-SSA	Aflöng tóft, skiptist í 4 hólf.
4	12x6m	NNV-SSA	Aflöng tóft, skiptist í 2 hólf.
4b	16x10m	NNV-SSA	Tóftarbrot undir tóft nr 4.
5	38x20m	A-V	Bæjarstæði, skiptist í nokkur smá hólf.
6	8x7m	NV-SA	Ferhyrnd tóft.
7	?	?	Á uppdr DB, en ekki BJ, og sást ekki 2004
8	8x6m	N-S	Lítill, ferhyrnd tóft
9	10x6m	NNA-SSV	Aflöng tóft, opin í suðurenda
10	22x8m	NNA-SSV	Aflöng tóft, skiptist í 3 hólf
10b	30x12m	NNA-SSV	Aflöng tóft, undir nr 10.
11	38x8m	NNA-SSV	Aflöng tóft, skiptist í 3 hólf og lítið aukahólf
12	40x8m	NNA-SSV	Aflöng tóft, skiptist í 3 hólf
13	10x8m	NNA-SSV	Aflöng tóft, óskipt.
14	8x8m		Ógreinilegt
15	12?x8m	NNA-SSV	Aflöng tóft, opin í norður
16	40x8m	NNA-SSV	Ógreinileg ummerki um tóft undir innra garðlagi

¹⁷ Adolf Friðriksson and Orri Vésteinsson, *Dómhringa saga. Grein um fornleifaskýringar*. Saga, 1992. XXX, 7-79.

Tafla 1. Mældar tóftir í Þingey 2004.

Taka má undir orð þeirra Bruuns og Brynjúlfs um að minjarnar eru greinilega ekki allar frá sama tíma, en ekki verður giskað á hvort þær skiptist í sögualdarminjar og minjar frá 19. öld, eða hvort byggingasagan sé í raun flóknari. Þingeyjarminjar minna um margt á ástandið á Þingskálum og Hegranesi: þar er fjöldi tófta, sem talinn er vera leifar um þinghaldið, en inn á milli eru bæjartóftir og garðlög í kring. Í Þingey virðast flestar minjar næst árbakkanum vera frá síðari tímum. Sú syðsta er greinilega bæjartóft, á dálitlum hól (nr 5), og skiptist hún í nokkur hólf. Sennilega er það bæjarstæðið frá 19. öld. Nærri árbakkanum er aflöng tóft (nr 3), sem skiptist í 3 hólf, og taldi Bruun hana vera leifar yngri húsa, en Brynjúlfur áleit hana vera þingbúðaröð. Bruun og Brynjúlfur reyndu báðir að hækka tölu meintra búða og töldu sig geta séð að sumar yngri tóftanna stæðu í eldri tóftum. Stóra tóftin sem er nyrst, en innan innra garðlags gæti verið gömul tóft sem hefur verið grafin út og notuð á ný, og má vera að bærinn hafi verið reistur á eldri tóft. Ef við fylgjum aðferð fornfræðinganna mætti jafnvel bæta við enn öðrum stað: langa tóftin sunnan innra garðlags, og sem var hér að ofan gefið númerið 15. Mjög erfitt er að átta sig á þeirri tóft á vettvangi, en úr lofti birtist mönnum ný sýn: svo virðist sem gervallur vesturveggur innra garðlagsins liggi á eða við eldri tóftir. Sunnan við tóft 11 vottar fyrir tóftum af svipaðri stærð og lögun og er þeim hérmeð gefið númerið 16. Mælingar og lýsing Brynjúlfs á þessum hluta minjasvæðisins koma ekki heim og saman við nýju mælingarnar, en svo virðist sem hann hafi gert sér grein fyrir því að garðhleðslan fylgdi eldri tóftaveggjum alla leið. Það sem styður þessa túlkun er að meintar tóftir (nr 16) liggja í sömu stefnu og virðast í sömu hlutföllum og aðrar stórar tóftir á svæðinu, þ.e. nr. 10, 11 og 12.

Þótt fullyrða megi að minjarnar séu ekki allar frá sama tíma, er vandasamara að segja til um eðli þeirra. Vitað er að búið var í eygni á 19. öld, og efalítið heyra nýlegu rústirnar til þessa lokaskeiðs búskapar þar. Líklegt er að minjar nr 1, 2, 4, 5, 6, 9 og 10 tilheyri búskaparsögu frá síðari tímum, en 3, 4b, 8, 10b, 11-16 séu eldri. En hvað um þessar eldri minjar? Eru einhver sýnileg spor um þinghald? Eru eldri minjarnar hluti af þingstað eða einfaldlega leifar eldra býlis eða ummerki um þau not sem menn gátu haft af eygni í aldanna rás? Ekki verða gefin ákveðin svör við þessum spurningum á grundvelli yfirborðsathugana eingöngu, enda þyrfti að minnsta kosti að grafa í

minjarnar prufuskurði og ganga úr skugga um hvort húsin hafi verið hóbýli, skepnuhús eða búðir, og athuga afstöðu mannvistarleifa til gjóskulaga í jarðveginum, í von um að fá skýrar vísbendingar um aldur minjanna. En þar sem uppgröftur hefur ekki farið fram, verður að sinni látið reyna á túlkun þess sem sjá má á yfirborði og niðurstöðu mælinga.

Fornleifar í Þingey

Segja má að sýnilegar tóftir í Þingey skiptist í tvo flokka. Annarsvegar eru misstórar tóftir, misjafnar að lögun og gerð, sem liggja óreglulega hér og þar, og hinsvegar eru aflangar tóftir sem liggja í beinum röðum, með lengdarstefnu N-S, og skiptast niður í regluleg, vel afmökruð hólfi. Tóftir í síðarnefnda flokknum hafa fyrri athugendur talið vera leifar þingbúða, og er freistandi að taka undir þá skoðun. Á síðustu árum höfum við mælt upp og skoðað meintar þingbúðir á öðrum þingstöðum á landinu, og verður því ekki neitað að aflöngu tóftirnar í Þingey svipar mjög til tófta sem þar finnast. Er það annarsvegar lögun tóftanna, og hinsvegar afstaða þeirra hver til annarar sem gefur þeim ámóta yfirbragð. Minna stóru tóftirnar í Þingey mjög á stærstu tóftirnar í Hegranesi: aflangar, allar með sömu lengdarstefnu, um 40 m langar og skiptast í 3-4 hólfi. Tóftir sem þessar virðast einnig fátíðar utan þingstaða. Sérkennileg tilviljun væri það, ef aflöngu tóftunum í Þingey svipaði til mannvirkja á öðrum þingstöðum, en hefðu ekkert með þinghald að gera. Það atriði sem helst veikir skoðun fyrri athugenda er óvissan um fjölda búða í Þingey. Ef þær tóftir eru taldar til búða sem svipar til meintra búðatófta annarsstaðar, þá eru þær ekki nema um c. 6-8 (búðahólf), líkt og Kálund taldi. Þar eru einkum 2 stórar og aflangar tóftir, sem skiptast í nokkur hólfi, en vænta hefði mátt fleiri búða á stórum héraðsþingstað. Með góðum vilja mætti tosa búðafjöldann upp í 17-18. Sem dæmi má nefna eru yfir 30 tóftir á Hegranesþingi í Skagafirði. Eins og fram hefur komið er mögulegt að byggt hafi verið ofan í aðrar búðatóftir í eyinni, og að sumar þeirra séu eyddar eða séu ógreinilegar. Ef við skoðum lögun hinna meintu búðatófta þá minna þær á samsvarandi mannvirki á öðrum þingstöðum, en þær eru heldur ekki ósvipaðar stórum skálatóftum, þ.e. bæjarhúsum frá landnámsöld. Nyrsta tóftin í Þingey er ekki ósvipuð stóra skálanum sem rannsakaður hefur verið á Hofstöðum í Mývatnssveit. Þar er álíka stór, aflöng tóft, með minni tóft við annan endann og jarðhús við húsgaflinn. Svipaðar húsatóftir eru t.a.m. hjá Hofteigi í Jökuldal og hjá Hofi í Vopnafirði (Mynd 7). Eins eru dæmi um staði þar sem sýnilegar eru margar tóftir, svo margar að manni kemur í hug sú almenna mynd sem við höfum af Þingvöllum og vorþingstöðunum, með kraðaki af tóftum, en þetta eru staðir sem hafa ekki verið orðaðir við þinghald í fornöld. Dæmi um þetta eru tóftirnar í túninu á Hofi á Flateyjardal. Þar sjást leifar síðasta bæjarstæðisins og á víð og dreif eru margar kynslóðir bygginga sem væntanlega tilheyra sögu búrekstrar á bænum.

Loks er vert að nefna þriðja atriðið sem gæti gert minjarnar um þingið í Þingey dálítið tortryggilegar, en það er dularfulli minjastaðurinn í Skuldaþingsey, örskammt frá Þingvelli í Þingey. Þar eru margar tóftir, um 25-30, sem minna umfram allt á þingstað. Niðurstaða þessara hugleiðinga er sú að ekki eru öll kurl komin til grafar hvað Þingeyjarminjar varðar. Ekki verður hægt að leysa þann túlkunarvanda sem minjarnar í Þingey eru flæktar í án þess að gera þar frekari rannsóknir með uppgrefti.

Mynd 9. Uppmæling í Þingey 2004